

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 19. november 2020
(OR. en)

13167/20

COHAFA 63
RELEX 905
COVID-19 36
MAMA 172
MOG 74
COLAC 68
ONU 74

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	16. november 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	C(2020) 7983 final
Teema:	Komisjoni teatis 16.11.2020, KOMISJONI SUUNISED HUMANITAARABI ANDMISE KOHTA VÕITLUSEKS COVID-19 PANDEEMIA VASTU TEATAVATES KESKKONDADES, MILLE SUHTES KOHALDATAKSE ELI PIIRAVAID MEETMEID

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument C(2020) 7983 final.

Lisatud: C(2020) 7983 final

Brüssel, 16.11.2020
C(2020) 7983 final

Komisjoni teatis

16.11.2020,

**KOMISJONI SUUNISED HUMANITAARABI ANDMISE KOHTA VÕITLUSEKS
COVID-19 PANDEEMIA VASTU TEATAVATES KESKKONDADES, MILLE
SUHTES KOHALDATAKSE ELI PIIRAVAD MEETMEID**

SISSEJUHATUS

ELi piiravad meetmed (sanktsioonid) võivad seisneda teatavate isikute, üksuste ja asutuste rahaliste vahendite või majandusressursside külmutamises ning mõnel juhul teatavate kaupade ja teenustega kauplemise piiramises. Nende piirangute eesmärk on saavutada liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgid, milleks on eelkõige rahu säilitamine, rahvusvahelise julgeoleku tugevdamine ning demokraatia tugevdamine ja toetamine, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ning jagamatus, inimväärikuse, võrdsuse ja solidaarsuse ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtete ja rahvusvahelise õiguse austamine (Euroopa Liidu lepingu artikkel 21).

ELi sanktsioonid on suunatud. Need on suunatud neile, kelle tegevus ohustab eespool nimetatud väärtusi, vältides samal ajal negatiivseid tagajärgi tsiviilelanikkonnale. Eelkõige ei ole ELi sanktsioonid mõeldud nurjama ega takistama humanitaarabi andmist, sealhulgas meditsiinilist tegevust. ELi meetmed on kooskõlas kõigi rahvusvahelisest õigusest, eelkõige inimõigusi käsitlevast rahvusvahelisest õigusest, rahvusvahelisest pagulasõigusest ja rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevate kohustustega¹.

Sanktsioonid võivad mõjutada riigi suutlikkust võidelda COVID-19 vastu, mõjutades teatavate kaupade ja tehnoloogialahenduste hankeid, kas seetõttu, et selliste kaupade suhtes kehtivad piirangud (näiteks kahesuguse kasutusega kaubad, mida saab kasutada ka sõjalistel eesmärkidel), või seetõttu, et nende hangetega seotud isikute suhtes kohaldatakse sanktsioone. Lisaks võib neil olla kaudne, kuid oluline mõju, mis tuleneb teatavate ettevõtjate soovimatusest teha tehinguid, mis on seotud sellise riigi või üksikisikuga, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone, isegi kui need tehingud on seaduslikud (nõuete ülemäärane järgimine (*overcompliance*)). See on tingitud kartusest juhuslikult rikkuda sanktsioone või sellest, et võrreldes tehingutest tulenevate riskidega puuduvad majanduslikud stiimulid nende tehingute tegemiseks. Lisaks võivad isikud, keda piiravad meetmed puudutavad, kanda nende suhtes kehtestatud rahvusvaheliste sanktsioonide majanduslikud tagajärjed edasi tsiviilelanikkonnale, suurendades seeläbi sihtrühma mittekuulva tsiviilelanikkonna raskusi.

Kehtivad ELi sanktsioonid ning täielikud loetelud isikutest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone, on esitatud ELi sanktsioonide kaardil². Isikute ja üksuste loetelule on samuti juurdepääs finantssanktsioonide andmebaasis³. Mõlemad vahendid on humanitaarabi korraldajatele vabalt kättesaadavad.

¹ Nõukogu järeldused humanitaarabi ja rahvusvahelise humanitaarõiguse kohta – Brüssel, 25. november 2019 – (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14487-2019-INIT/et/pdf>).

² <https://www.sanctionsmap.eu/>. ELi õiguse ametlik allikas on *Euroopa Liidu Teataja*, mis on konflikti korral sanktsioonide kaardi suhtes ülimuslik.

³ <https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>.

ÜLDPÕHIMÕTTED

- ✓ ELi sanktsioonid ei ole mõeldud nurjama ega takistama humanitaarabi andmist. Mis tahes tegevus, mis ei ole ELi sanktsioonidega sõnaselgelt keelatud, loetakse lubatuks, kui riiklik pädev asutus ei ole kindlaks määranud teisiti. Nõuete ülemäärane järgimine ei tohiks kahjustada humanitaarabi andmist.
- ✓ ELi sanktsioonid võivad sisaldada erandeid, mis lubavad humanitaarabi andmise eesmärgil tegevust, mis muul juhul oleks piiratud. COVID-19 pandeemia vastase võitluse raames võib erandkorras lubada piiratud tegevust isegi sõnaselgete erandite puudumise korral, kui ei ole muid võimalusi humanitaarabi andmiseks.
- ✓ Humanitaarabi korraldajad peavad asjaomasele riiklikule pädevale asutusele tõendama, et kehtivate erandite tingimused on täidetud, või kui sellised erandid puuduvad, et ainus võimalus abivajajatele humanitaarabi andmiseks on piiratud tegevus. Riiklikud pädevad asutused peaksid andma vajalikke suuniseid humanitaarabiga seotud erandite saamise kohta. Erandi taotlemise korral tuleb taotlust käsitleda kiiresti.
- ✓ Komisjon kutsub liikmesriike üles looma ühtse kontaktpunkti ja tegema tihedat koostööd COVID-19 pandeemia vastase võitlusega seotud humanitaarabi erandite tegemiseks.

Käesoleva dokumendi eesmärk on anda küsimuste ja vastuste vormis praktilisi suuniseid ELi sanktsioonide järgimise kohta humanitaarabi, eelkõige meditsiiniabi andmisel COVID-19 pandeemiaga võitlemiseks⁴. Käesolevad suunised on suunatud kõigile sellises tegevuses osalevatele ELi jurisdiktsiooni alla kuuluvatele osalistele. Esiteks on nende suuniste eesmärk toetada ELi liikmesriikide pädevaid asutusi. Need on liikmesriikide määratud riiklikud asutused, kes vastutavad ELi sanktsioonide rakendamise eest riiklikul tasandil. Nende ülesanne on hinnata eranditaotlusi, vastata küsimustele või teha muul viisil koostööd nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikutega humanitaartegevuse kontekstis. Teiseks on suuniste eesmärk tuua selgust avaliku ja erasektori ettevõtjatele, kes peavad järgima ELi sanktsioone ja kes on seotud humanitaarabi andmisega elanikkonnale COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks (edaspidi „humanitaarabi korraldajad“). Humanitaarabi korraldajate hulka kuuluvad rahastajad, rahvusvahelised organisatsioonid, pangad ja muud finantseerimisasutused (kui need osalevad humanitaarabi toetavates tehingutes), samuti valitsusvälised organisatsioonid ja mittetulundussektor.

Täiendavate suuniste saamiseks peaksid humanitaarabi korraldajad küsima nõu oma riiklikult pädevatelt asutuselt. Komisjon on valmis vastama riiklike pädevate asutuste

⁴ Käesoleva dokumendiga täiendatakse Euroopa Komisjoni (edaspidi „komisjon“) ja riiklike pädevate asutuste avaldatud muid kohaldatavaid suunisdokumente ELi piiravate meetmete rakendamise kohta ja Euroopa Liidu Nõukogu avaldatud parimaid tavaid piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/et/pdf>).

täiendavatele küsimustele ja andma neile täiendavat tuge⁵ ning kutsub liikmesriike üles looma ühtse kontaktpunkti COVID-19 pandeemia vastase võitlusega seotud humanitaarabi erandite tegemiseks. Komisjon on valmis liikmesriike selles küsimuses toetama, et tagada ELi õigusaktide ühtne rakendamine.

Allpool esitatud küsimused on koostatud koostöös riiklike pädevate asutuste, humanitaarabi korraldajate ja muude rahvusvaheliste sidusrühmadega alates COVID-19 kriisi algusest.

Käesoleva dokumendiga asendatakse 11. mail 2020 vastu võetud komisjoni teatis C(2020) 3179 final, mis keskendus üksnes Süüriale. Süüriat käsitlev osa jääb samaks.

Komisjon jätkab selle dokumendi ajakohastamist, et lisada sellesse täiendavad suunised allpool kirjeldatud ja muude sanktsioonirežiimide kohta.

⁵ RELEX-SANCTIONS@ec.europa.eu.

Sisukord

IRAAN	5
I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENEID JA MAJANDUSRESSURSSE	7
II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD	9
III. MUUD KÜSIMUSED	12
IV. MUUD ÕIGUSAKTID	13
NICARAGUA	16
I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENEID JA MAJANDUSRESSURSSE	17
II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD	19
III. MUUD KÜSIMUSED	20
IV. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED	21
SÜÜRIA	24
I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENEID JA MAJANDUSRESSURSSE	25
II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD	27
III. MUUD PIIRANGUD	30
IV. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED	32
VENEZUELA	36
I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENEID JA MAJANDUSRESSURSSE	37
II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD	39
III. MUUD KÜSIMUSED	40
IV. MUUD ÕIGUSAKTID	41

IRAAN

VIITED ÕIGUSAKTIDELE JA SUUNISED

Iraani käsitlevad määrused:

- nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 961/2010⁶ (edaspidi „Iraani massihävitusrelvi käsitlev määrus“);
- nõukogu 12. aprilli 2011. aasta määrus (EL) nr 359/2011, mis käsitleb teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Iraanis⁷ (edaspidi „Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitlev määrus“).

Muud asjakohased ELi õigusaktid ja dokumendid:

- nõukogu 22. novembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 2271/96, mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest⁸ (edaspidi „blokeerimisseadus“);
- Euroopa Komisjoni suunis: „Küsimused ja vastused: blokeerimisseaduse ajakohastatud versiooni vastuvõtmine“⁹;
- Euroopa Komisjoni küsimuste ja vastuste dokument „Iraaniga ärisuhetes olevate ELi ettevõtjate hoolsuskohustus seoses piiravate meetmetega“¹⁰.

20. juulil 2015 võttis ÜRO Julgeolekunõukogu vastu resolutsiooni nr 2231 (2015) ühise laiaulatusliku tegevuskava kohta, milles leppisid kokku Iraan ja E3/EL+3 riigid (Hiina, Prantsusmaa, Saksamaa, Vene Föderatsioon, Ühendkuningriik ja Ameerika Ühendriigid ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja). Ühise laiaulatusliku tegevuskava rakendamispäeval (16. jaanuar 2016) tühistas EL kõik Iraani tuumaprogrammiga seoses kehtestatud majandus- ja finantssanktsioonid.

Seega on lubatud mitmed toimingud ja asjaomased teenused, mis võivad olla asjakohased ka humanitaarabi andmise seisukohast, nimelt **finants-, pangandus- ja kindlustustoimingud, samuti Iraani laevandus- ja transpordisektorisse kuuluv tegevus**. Ühise laiaulatusliku tegevuskava kohast sanktsioonide tühistamist puudutavad

⁶ ELT L 88, 24.3.2012, lk 1–112.

⁷ ELT L 100, 14.4.2011, lk 1–11.

⁸ EÜT L 309, 29.11.1996, lk 1–6.

⁹ ELT C 277I, 7.8.2018, lk 4–10.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/files/faqs-restrictive-measures-iran_en.

täiendavad üksikasjad on esitatud **ühisest laiaulatuslikku tegevuskava käsitleva ELi teatise**¹¹ 3. jaos.

Vastuseks Ameerika Ühendriikide taganemisele ühisest laiaulatuslikust tegevuskavast ajakohastas EL blokeerimisseadust, et lisada selle lisasse uuesti kehtestatud USA eksterritoriaalsed sanktsioonid, leevendades seeläbi nende sanktsioonide mõju ELi ettevõtjatele, kes teevad seaduslikku äri Iraanis ja Iraaniga. See ajakohastamine oli osa ELi toetusest ühisest laiaulatusliku tegevuskava jätkuvale, täielikule ja tulemuslikule rakendamisele, sealhulgas säilitades seaduslikud kaubandus- ja majandussuhted ELi ja Iraani vahel, mis normaliseeriti, kui tuumavaldkonna sanktsioonid ühisest laiaulatusliku tegevuskava tulemusel tühistati.

ELi sanktsioonid Iraani suhtes, mis pärast piiravate meetmete kaotamist ühisest laiaulatusliku tegevuskava alusel on jätkuvalt jõus, on sihipärased, neil on selged eesmärgid ja need on suunatud konkreetsetele isikutele, üksustele või kaupadele, mis ei ole tavaliselt seotud humanitaarabiga. ELi sanktsioonid Iraani suhtes **ei hõlma ravimeid, meditsiinivarustust ega laiemale elanikkonnale antavat arstiabi. Meditsiinivarustuse**, sealhulgas isikukaitsevahendite, respiraatorite, hapniku ja hingamisaparaatide ning ravimite ja muude meditsiinitarvete suhtes, mida on vaja COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks, ei kohaldata Iraani puhul seega otsesid ekspordi-, tarne-, rahastamis- või kasutuspiiranguid (vt II jagu). Seega on väga ebatõenäoline, et ELi sanktsioonid võiksid häirida Iraani abivajajatele humanitaarabi andmist COVID-19 pandeemiaga võitlemiseks.

Sellest hoolimata võivad väga piiratud erijuhtudel nende kaupade ekspordi, tarnimist või rahastamist humanitaarabi korraldajate poolt kaudselt mõjutada muud piirangud, näiteks teatavate selliste isikute, üksuste ja asutuste rahaliste vahendite või majandusressursside külmutamine, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone (edaspidi „loetellu kantud isikud“) ja kes võivad asjaomastes tehingutes osaleda.

Olenemata sanktsioonide tühistamisest ühisest laiaulatusliku tegevuskava alusel, on mitmed massihävitusrelvade levikuga seotud meetmed ja piirangud jäänud kooskõlas ühisest laiaulatusliku tegevuskavaga kehtima ka pärast selle rakendamise päeva¹². Sanktsioonide edasine tühistamine peaks toimuma 2023. aastal kooskõlas ühisest laiaulatuslikus tegevuskavas kehtestatud ajakavaga.

Lisaks on EL alates 2011. aastast kehtestanud sanktsioone Iraanis inimõiguste tõsiste rikkumiste eest¹³.

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/jcpoa_note_et.pdf.

¹² Need puudutavad muu hulgas relvaembargot, raketitehnoloogiaga seotud meetmeid, teatavate tuumaenergiaalaste üleandmist ja tegevustega seotud piiranguid ning sätteid, mis puudutavad teatavaid metalle ja tarkvara, mille puhul tuleb taotleda konkreetset luba. Ühisest laiaulatusliku tegevuskava kohaselt peaks piiravate meetmete edasine tühistamine toimuma 2023. aastal. Ühisest laiaulatusliku tegevuskava V lisa punktid 19 ja 20.

¹³ Need hõlmavad reisipiiranguid ja teatavate isikute ja üksuste varade külmutamist, samuti embargot varustusele, mida võidakse kasutada siserepressioonideks, ning varustusele, mida võidakse kasutada interneti- ja telefoniside jälgimiseks või infopüügiks mobiilside- või püsivõrgus.

Üldjuhul ei võimalda ELi sanktsioonid Iraani suhtes teha rahalisi vahendeid ja majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, kuigi on olemas mitu erandit (vt I jagu). Kuid juhul, kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist takistada. Selle põhimõtte kohaldamine ei ole käesoleval juhul siiski tõenäoline, võttes arvesse Iraani suhtes kehtestatud ELi sanktsioonidega ette nähtud piiravate meetmete sihipärasust ning loeteludesse tehtud kannete laadi ja piiratud arvu.

Põhimõtteliselt on lubatud meditsiiniseadmete tarnimise toetamiseks vajalikud abitegevused (nt meditsiiniseadmete transport, valuutavahetus ja ladustamine). Kuigi ei ole tõenäoline, et kõnealuste tegevuste suhtes kohaldataks konkreetseid piiranguid, peaksid humanitaarabi korraldajad neid tegevusi enne teostamist käesolevast suunisest lähtudes hoolikalt kontrollima ja vajaduse korral küsima nõu asjaomaselt riiklikult pädevalt asutuselt.

I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENDEID JA MAJANDUSRESSURSSE¹⁴

1. Kas humanitaarabi korraldajatel on lubatud suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja Iraani tsiviilelanikkonnale humanitaarabi andmiseks COVID-19 pandeemia tingimustes?

Jah. Humanitaarabi korraldajad võivad suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja humanitaarabi andmise ohutuks ja tõhusaks korraldamiseks.

Seega, kui loetellu kantud isik osaleb humanitaartehingus, ei tähenda see automaatselt, et tehingust tuleb loobuda. Iraani käsitlevate määrustega ei ole keelatud suhelda loetellu kantud isikutega, kui neile ei tehta kättesaadavaks rahalisi vahendeid või majandusressursse.

2. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad tagada, et nad ei tee COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks abi andes rahalisi vahendeid ega majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, üksustele või asutustele?

Humanitaarabi korraldajad peaksid juba olema kehtestanud nõutud menetlused, et viia läbi vajalikud kontrollid tagamaks, et humanitaarabi kohaletoimetamises osalevad partnerid ei ole kantud selliste isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone. Seoses abiga COVID-19 leviku tõkestamiseks Iraanis tuleks erilist tähelepanu pöörata loetellu kantud isikutele, üksustele ja asutustele, kes on seotud tervishoiu- ja logistikasektoriga ning Iraani revolutsioonilise kaardiväega (IRGC),¹⁵ mis osaleb

¹⁴ ELi sanktsioonide alusel loetellu kantud isikute, üksuste ja asutuste loetelud on esitatud Iraani massihävituselvi käsitleva määruse VIII, IX, XIII ja XIV lisa ning Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse I lisa. Need loetelud on kajastatud ELi sanktsioonide kaardil (<https://www.sanctionsmap.eu>) ja finantssanktsioonide andmebaasis (<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>), mis mõlemad on humanitaarabi korraldajatele vabalt kättesaadavad. Neid loeteluid ajakohastatakse korrapäraselt. ELi õiguse ametlik allikas on *Euroopa Liidu Teataja*, mis on konflikti korral üliluslik.

¹⁵ Iraani revolutsiooniline kaardivägi (IRGC) on nimetatud Iraani massihävituselvi käsitleva määruse IX lisa II.B osa kandes 1.

laialdaselt Iraani majanduses, sealhulgas tervishoiusektoris. Samuti peaksid humanitaarabi korraldajad tagama, et loetellu kantud isikud ei suunaks ümber rahalisi vahendeid ja majandusressursse, sealhulgas meditsiinivarustust. See hõlmab vajalike ettevaatusabinõude ja kontrollimeetmete võtmist tagamaks, et need isikud (nt IRGC) ei võta rahalisi vahendeid ega majandusressursse oma valdusse ning et tarnitud meditsiinivarustust kasutatakse ettenähtud humanitaareesmärkidel.

Humanitaarabi korraldajad, eelkõige need, kes on välispartneritele ja alltöövõtjatele kõige lähemal, peaksid koguma võimalikult palju teavet ja teavitama oma partnereid (eelistatavalt lepinguliselt) sellest, et rahalisi vahendeid või majandusressursse ei tohi loetellu kantud isikutele ega nende kasuks kättesaadavaks teha. Selle keelu alla kuulub ka *havaleh'* (*hawala*) süsteemi ja muude mitteametlike rahaülekandeviiside kasutamine.

Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikli 42 lõike 2 ja Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse artikli 8 lõike 2 kohaselt ei kaasne ELi sanktsioonide rikkumisega mingit vastutust, kui rikkuja ei teadnud ja tal ei olnud mõjuvat põhjust arvata, et tema tegevus rikub asjaomaseid keelde. Seda silmas pidades ei tohiks ELi sanktsioonid tuua kaasa nõuete ülemäärast järgimist. Eelkõige ei tohiks neid tõlgendada nii, et humanitaarabi korraldaja peab tegema ebarealistlikke jõupingutusi tõendite kogumiseks või vastupidise tõendamiseks.

Humanitaarabi korraldajad on kohustatud andma humanitaarabi sellise tegevuse ja selliste isikute kaudu, mis või kes ei ole piiratud Iraani käsitlevate määruste ja muude kohaldatavate sanktsioonide kohaselt. Juhul kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist takistada. See on kõnealusel juhul siiski ebatõenäoline, sest Iraani käsitlevate määruste alusel loetellu kandmine on toimunud sihipäraselt. Vt ka küsimus 15.

Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad pöörduma asjaomase riikliku pädeva asutuse¹⁶ poole, et uurida, kas nende menetlustes järgitakse Iraani käsitlevates määrustes sätestatud kõrvalehoidumisvastast klauslit¹⁷. Riiklikud pädevad asutused peaksid andma humanitaarabi korraldajatele sellega seoses selgeid ja õigeaegseid suuniseid.

3. Kas ravimid, meditsiinivarustus, desinfektsioonivahendid ja kaitsevahendid võivad kujutada endast majandusressursse?

Jah. Iraani käsitlevate määruste määratluse kohaselt on majandusressursid nii materiaalsed kui ka immateriaalsed varad, nii kinnis- kui ka vallasasjad, „*mis ei ole rahalised vahendid, kuid mida on võimalik kasutada rahaliste vahendite, kaupade ja teenuste hankimiseks*“¹⁸. Ravimite, meditsiinivarustuse ja desinfektsioonivahendite tarnimine loetellu kantud isikule võimaldab tal näiteks müüa kaupu ja saada vastutasuks rahalisi vahendeid ning seega on tegemist loetellu kantud isikule või tema kasuks

¹⁶ Riiklike pädevate asutuste loetelud on esitatud Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse II lisas ja Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse X lisas.

¹⁷ Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse artikli 2 lõige 3 ja Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikkel 41.

¹⁸ Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse artikli 1 punkt c ja Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikli 1 punkt h.

majandusressursside kättesaadavaks tegemisega. Nii võib see olla juhul, kui meditsiiniseadmed tarnitakse loetellu kantud isikutele, kes kuuluvad Iraani juhtkonda. Majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks loetellu kantud isikule või tema kasuks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba.

Eespool nimetatud kaupadest üksikute esemete andmine loetellu kantud isikule tema enda tarbeks või kaitseks ei tähenda siiski talle majandusressursside kättesaadavaks tegemist. Lisaks on Iraani käsitlevates määrustes sätestatud erandid, mis võimaldavad riiklikel pädevatel asutustel anda luba rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks, kui need on vajalikud loetellu kantud isikute ja nende ülalpeetavate pereliikmete põhivajaduste rahuldamiseks, sealhulgas toiduainete, ravimite ja ravikulude eest tasumiseks¹⁹.

4. Kas arstiabi andmine võib kujutada endast loetellu kantud isikutele majandusressursside kättesaadavaks tegemist?

Põhimõtteliselt ei peeta arstiabi andmist isikutele, kes on nakatunud COVID-19ga või kelle puhul kahtlustatakse COVID-19ga nakatumist, sisemist majanduslikku väärtust omavaks ega rahaliste vahendite või majandusressursside vastu vahetatavaks. Järelikult ei kujuta see endast majandusressurssi ja seega ei riku loetellu kantud isiku osalemine sellise arstiabi andmises Iraani käsitlevaid määrusi.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb arstiabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Seoses küsimusega, kuidas tagada, et loetellu kantud isikutele ei tehta kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse, näiteks olukorras, kus kõnealused isikud võtavad abi saajatelt osutatud teenuse eest tasu või omandavad arstiabi andmise raames mis tahes majandusressursse, vt küsimus 2.

5. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda rahalisi vahendeid Iraani kohalikele organisatsioonidele COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD²⁰

6. Kas hingamisaparaatide või elektriliste respiraatorite tarnimine meditsiinilisel eesmärgil (abistatud hingamine) ja muude meditsiiniseadmete tarnimine COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks on Iraani käsitlevate määruste kohaselt lubatud?

¹⁹ Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse artikkel 4 ja Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikkel 26.

²⁰ Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse I, II, III, VIIA ja VIIB lisas ning Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse III ja IV lisas on esitatud ELi sanktsioonidega hõlmatud kaupade ja tehnoloogialahenduste loetelud.

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Iraani käsitlevate määrustega keelatud meditsiiniseadmete, sealhulgas meditsiinilisel eesmärgil kasutatavate hingamisaparaatide või elektriliste respiraatorite müük, tarnimine, üleandmine, eksport ja rahastamine.

Siiski, arvestades et mõningaid väheseid kaupu võidakse kasutada erinevatel otstarvetel, millest mõnel ei ole mingit seost humanitaartegevusega, võib olla vajalik konkreetse eksporditava seadme²¹ tehniliste omaduste hindamine igal üksikjuhul eraldi, tagamaks et kõnealune seade on tõesti mõeldud kasutamiseks üksnes meditsiinilisel eesmärgil, mitte sõjatehnika, ballistiliste raketide või tuumarelva levikut soodustavaks tegevuseks.

Seepärast on teatavate kaupade ja tehnoloogialahenduste müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks, ekspordiks ja rahastamiseks vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba. Sellist luba on vaja näiteks mikroskoopide ja nendega seotud varustuse ning detektorite puhul (sh mõned seadmed, mis rakendavad röntgen- või elektronspektroskoopiat),²² sest neid võidakse kasutada rikastamisega seotud tegevuses, mis ei ole kooskõlas ühise laiaulatusliku tegevuskavaga. Muude kaupade, näiteks teatavate balansseerpinkide eksportimiseks võivad riiklikud pädevad asutused anda loa, kui sellised seadmed on kavandatud meditsiinivarustuse jaoks, kuid nende eksportimine on muul juhul keelatud, sest neid võidakse kasutada tuumarelva kandesüsteemide väljatöötamiseks.

Loa saamiseks peavad humanitaarabi korraldajad tõendama, et asjaomane varustus ei aita kaasa tegevusele, mis on vastuolus laiaulatusliku tegevuskavaga. Ila lisas esitatud vorm võib anda teavet selle kohta, millistele üksikasjadele humanitaarabi korraldajatel tuleks tähelepanu pöörata. Humanitaarabi korraldajad võivad küsida riiklikult pädevalt asutuselt täiendavaid suuniseid oma taotluse põhjendamiseks vajaliku teabe kohta.

Lisaks on Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikliga 4a keelatud müüa, tarnida, üle anda, eksportida ja rahastada teatavaid kaupu ja tehnoloogialahendusi, sealhulgas konkreetset tüüpi digitaalarvuteid ja elektroonikasõlmi,²³ mis võivad kaasa aidata tuumarelva kandevahendite väljatöötamisele.

Tehniliste spetsifikatsioonide kohta peaksid humanitaarabi korraldajad küsima teavet tootjalt. Kahtluse korral tuleks võtta ühendust riikliku pädeva asutusega.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

7. Kas ravimite, desinfektsioonivahendite, detergentide või kemikaalide tarnimine COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks on Iraani käsitlevate määruste kohaselt lubatud?

²¹ Kuigi küsimuses 6 nimetatud kaubad ja tehnoloogialahendused võivad näida vastavat nõukogu määruse (EÜ) nr 428/2009 (kahesuguse kasutusega kaupade määrus, ELT L 134, 29.5.2009, lk 1–269) I lisa kannetele, on kahesuguse kasutusega kaupadel olulisi eritunnuseid.

²² Artikkel 3a. Vt eelkõige Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse II lisa kanded II.A2.003 ja II.A6.016.

²³ Vt eelkõige Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse III lisa kanne 4A003.

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Iraani käsitlevates määrustes sätestatud ELi sanktsioonidega keelatud COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike ravimite, seepide, desinfektsioonivahendite (biotsiidide), detergentide või meditsiinis kasutatavate kemikaalide müük, tarnimine, üleandmine, eksport, rahastamine või kasutamine.

Siiski on Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikli 2a kohaselt vaja riikliku pädeva asutuse luba teatavate keemiliste ainete müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks või eksportimiseks, rahastamiseks või kasutamiseks, sest neid võidakse kasutada ka tuumarelva leviku otstarbel.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

8. Kas COVID-19 testikomplektide (qRT-PCR KIT) tarnimine on Iraani käsitlevate määruste kohaselt lubatud?

Jah. Iraani käsitlevate määrustega ei ole keelatud COVID-19 testikomplektide, näiteks reaalajas jälgitavate PCR-komplektide (qRT-PCR KIT) müük, tarnimine, üleandmine, eksport, rahastamine või kasutamine. Komplektis qRT-PCR KIT tavaliselt kasutatavate reaktiivide suhtes ei kohaldata ka mingeid Iraani käsitlevate määruste kohaseid kaubanduspiiranguid. Riikliku pädeva asutusega tuleks ühendust võtta, kui on vaja täiendavaid suuniseid, näiteks kui tegemist ei ole tavaliselt turul leiduvat liiki komplektiga.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi raames COVID-19 testikomplektide (qRT-PCR KIT) tarnimiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

9. Kas isikukaitsevahendite tarnimine COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks on Iraani käsitlevate määruste kohaselt lubatud?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Iraani käsitlevate määrustega keelatud COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike isikukaitsevahendite müük, tarnimine, üleandmine, eksport, rahastamine ja kasutamine.

Kuigi Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määrusega on keelatud eksportida Iraani teatavat kaitsevarustust, mida võidakse kasutada siserepressioonideks, näiteks soomusveste ja kaitsekiivreid, on määruses sätestatud konkreetne erand tööohutusnõuete täitmiseks ette nähtud vahendite kohta²⁴. Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad küsima tootjalt vajalikku selgitust.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

²⁴ Vt Iraanis inimõiguste tõsist rikkumist käsitleva määruse III lisa kanne 5.

III. MUUD KÜSIMUSED

10. Kas ELi pangad võivad avada Iraani krediidi- või finantseerimisasutuses uue pangakonto, et toetada humanitaarabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemisel?

Jah. Alates ühise laiaulatusliku tegevuskava rakendamispäevast (16. jaanuar 2016) on lubatud pangandustegevus Iraani pankadega tingimusel, et Iraani finantsasutus ei ole loetellu kantud isik. See hõlmab uute korrespondentpangasuhete loomist ja uute ühissettevõtete asutamist. Pankadel on samuti lubatud avada Iraanis kontoreid, filiaale ja tütarettevõtjaid. Loetellu kantud üksnes kaks Iraani panka: Ansar Bank ja Mehr Bank²⁵.

11. Kas ELi kodanikud võivad reisida Iraani, et anda arstiabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Iraani käsitlevate määrustega keelatud Iraani reisimine ega seal arstiabi andmine.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

12. Kas humanitaarabi korraldajad võivad Iraanis osta kütust, üürida sõidukeid või kasutada eratransporditeenuseid, et transportida Iraani või Iraanis meditsiinivarustust COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah.

Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse artikliga 4c on keelatud osta Iraanist teatavaid määruse III lisas loetletud suure energiatihedusega materjale, mida saab kasutada rakettmürskudes või mehitamata õhusõidukites. See ei hõlma aga rafineeritud fossiilkütuseid ja biokütuseid, sealhulgas tsiviillennunduses kasutamiseks sertifitseeritud mootorite kütuseid, välja arvatud juhul, kui need on spetsiaalselt valmistatud rakettmürskude või mehitamata õhusõidukite jaoks.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

13. Kas humanitaarabi korraldajad võivad aidata COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimestel ümber asuda teistesse kohtadesse Iraanis või väljaspool riiki?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimeste ümberasumiseni viivas ahelas (nt Iraani revolutsiooniline kaardivägi (IRGC), vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei

²⁵ Iraani massihävitusrelvi käsitleva määruse IX lisa B osa II jao kanded 8 ja 9.

tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimeste ümberasumiseni viivas protsessis, vt ka küsimus 2.

14. Kas humanitaarabi korraldajad võivad rahastada COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike ajutiste haiglate, sanitaartingimuste või ajutise taristu ehitamist või selles osaleda?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb ehitamises ja/või saab sellest majanduslikku kasu, vt küsimus 1. Näiteks võib see olla nii, kui loetellu kantud isik võtab ajutisele taristule juurdepääsu eest tasu või kui ta säilitab pärast COVID-19 pandeemiast tingitud kriisi lõppu taristu omandiõiguse.

15. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda humanitaarabi, kui ainus võimalus on anda abi loetellu kantud isikute kaudu?

Humanitaarabi korraldajad peavad alati otsima lahendusi, millega ei rikuta ELi sanktsioone. Seega on humanitaarabi korraldajad kohustatud andma humanitaarabi sellise tegevuse ja selliste isikute kaudu, mis või kes ei ole piiratud Iraani käsitlevate määruste ja muude kohaldatavate sanktsioonide kohaselt. Juhul kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist takistada. Selline olukord ei ole siiski tõenäoline, võttes arvesse Iraani suhtes kehtestatud ELi sanktsioonidega ette nähtud piiravate meetmete sihipärasust.

16. Kas humanitaarabi korraldajad peaksid kontrollima lõplikke humanitaarabi saajaid?

Ei. Rahvusvahelise humanitaarõiguse, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 214 lõike 2 ning inimlikkuse, erapooletuse, sõltumatus ja neutraalsuse humanitaarõiguse põhimõtete kohaselt tuleb humanitaarabi anda ilma diskrimineerimiseta. Humanitaarabi korraldajad peavad nende põhimõtete alusel tegema kindlaks, et tegemist on abivajajaga. Kui see on kindlaks tehtud, ei ole lõplike abisaajate kontrollimine vajalik.

IV. MUUD ÕIGUSAKTID

17. Kas humanitaarabi korraldajad peavad Iraanis COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks abi andmisel järgima rahvusvahelist terrorismi käsitlevaid ELi sanktsioone ja olukorda Süürias käsitlevaid ELi sanktsioone?

Jah.

ELi sanktsioonid rahvusvahelise terrorismi vastu²⁶ on Iraani puhul väga piiratud ning suunatud üksnes väheste Iraani isikute ja üksuste vastu. Kui need isikud või üksused

²⁶ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT L 344, 28.12.2001, lk 70–75). Nõukogu vaatab läbi ja muudab nende isikute, rühmituste ja üksuste loetelu, kelle suhtes kõnealust määrust kohaldatakse. Loetelu viimane versioon on lisatud nõukogu 30. juuli 2020. aasta rakendusmäärusele (EL) 2020/1128, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 2580/2001 (teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks) artikli 2 lõiget 3 ning tunnistatakse kehtetuks rakendusmäärus (EL) 2020/19 (ELT L 247, 31.7.2020, lk 1–4) (ELT L 81, 14.1.2020, lk 1–4).

sekkuvad tehingusse, kohaldatakse konkreetseid piiranguid, mis on ette nähtud rahvusvahelist terrorismi käsitlevate ELi sanktsioonidega. Sellisel juhul võib olla vaja asjaomase riikliku pädeva asutuse täiendavaid erisuuniseid.

ELi sanktsioonid seoses olukorraga Süürias²⁷ on suunatud ka kolmele Iraani isikule ja ühele Iraani üksusele. Neid sanktsioone kohaldatakse olenemata riigist, kus humanitaarabi korraldaja tegutseb. Asjaomastele keeldudele, mis erinevad Iraani käsitlevates määrustes sätestatust, on käesolevas suunises pühendatud eraldi peatükk.

18. USA sanktsioonidega Iraani suhtes on keelatud mitmed ELi poolt lubatud toimingud. Kas liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvad humanitaarabi korraldajad peaksid järgima kõnealuseid välisriigi sanktsioone?

Ei. Liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvad humanitaarabi korraldajad peavad järgima üksnes ELi sanktsioone. Neil on isegi keelatud järgida teatavaid USA sanktsioone Iraani suhtes.

Mitmeid USA sanktsioone Iraani suhtes kohaldatakse eksterritoriaalselt. See tähendab, et nende eesmärk on avaldada mõju ka väljaspool USA territooriumi ning et nendega soovitakse reguleerida ELi ettevõtjate käitumist, kellel ei ole märkimisväärset seost USAga. EL aga ei tunnusta kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalset kohaldamist ja on seisukohal, et selline kohaldamine on vastuolus rahvusvahelise õigusega.

Nõukogu määrusega (EÜ) nr 2271/96 (edaspidi „blokeerimisseadus“)²⁸ kaitstakse ELi isikuid, kes tegelevad seaduslikult (st kooskõlas ELi õigusega) rahvusvahelise kaubanduse ja/või kapitali liikumisega muu hulgas Iraanis, samuti seotud äritegevusega, kõnealuse määruse lisas esitatud liiduväliste õigusaktide, sealhulgas teatavate USA poolt Iraani vastu kehtestatud sanktsioonide mõju eest. Selleks tühistatakse kõnealuse määrusega kõigil selle lisas esitatud liiduvälistel õigusaktidel põhinevate liiduväliste kohtuotsuste kehtivus ELis ning lubatakse ELi isikutel nõuda kohtu kaudu selliste kahjude hüvitamist, mida on põhjustanud kõnealuste liiduväliste õigusaktide eksterritoriaalne kohaldamine.

Samas on blokeerimisseaduse kohaselt ELi isikutel keelatud järgida kõiki nõudeid ja keelde, mis põhinevad blokeerimisseaduse lisas esitatud liiduvälistel õigusaktidel. ELi isikud, kelle majanduslikke ja finantshuve mõjutab kõnealuste õigusaktide eksterritoriaalne kohaldamine, peavad sellest teatama Euroopa Komisjonile²⁹.

²⁷ Nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määrus (EL) nr 36/2012, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Süürias ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 442/2011 (ELT L 16, 19.1.2012, lk 1–32).

²⁸ Nõukogu 22. novembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 2271/96, mis käsitleb kaitset kolmanda riigi vastuvõetud õigusaktide eksterritoriaalse kohaldamise mõju ja nendel õigusaktidel põhinevate või neist tulenevate meetmete eest (EÜT L 309 29.11.1996, lk 1–6).

²⁹ [RELEX-SANCTIONS @ec.europa.eu](mailto:RELEX-SANCTIONS@ec.europa.eu).

Blokeerimisseaduses sätestatud õigusi ja kohustusi käsitletakse üksikasjalikult vastavateemalisel veebilehel³⁰.

³⁰ <https://ec.europa.eu/info/blocking-statute>.

NICARAGUA

VIITED ÕIGUSAKTIDELE JA SUUNISED

- Nõukogu 14. oktoobri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1716, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Nicaraguas (edaspidi „Nicaraguat käsitlev määrus“)³¹.

ELi sanktsioonid Nicaragua suhtes kehtestati vastusena inimõiguste ja kodanikuvabaduste jätkuvalle rikkumisele Nicaragua Vabariigis julgeolekujõudude ja valitsusmeelsete relvastatud rühmituste poolt, mis on represseerinud poliitilisi vastaseid, meeleavaldajaid, sõltumatut meediat ja kodanikuühiskonna organisatsioone. Nicaragua suhtes kehtestatud ELi sanktsioonide eesmärk on panna Nicaragua valitsus muutma oma repressiivset poliitikat ning hoida ära inimõiguste ja õigusriigi olukorra edasist halvenemist Nicaraguas ning aidata kaasa käimasoleva poliitilise kriisi lahendamisele rahumeelsete läbirääkimiste teel.

Nicaraguat käsitlevas määruses sätestatud sanktsioonid hõlmavad Nicaragua Vabariigis inimõiguste raske rikkumise ning demokraatia ja õigusriigi õõnestamise eest vastutavate isikute ning nendega seotud isikute varade külmutamist ning nendele isikutele või nende kasuks rahaliste vahendite või varade otsese või kaudse kättesaadavaks tegemise keeldu. Ette on nähtud mitmed erandid, sealhulgas humanitaareesmärkidel. Pidades silmas jätkuvat tõsist olukorda Nicaraguas, võeti 4. mail 2020 vastu otsus selliste isikute ja üksuste esimese loetellu kandmise kohta, kelle suhtes kohaldatakse varade külmutamist³².

Nicaraguat käsitlevas määruses sätestatud sanktsioonid ei hõlma ravimeid, meditsiinivarustust ega laiemale elanikkonnale antavat arstiabi. Meditsiinivarustuse, sealhulgas hapniku, respiraatorite, isikukaitsevahendite, hingamisaparaatide ning ravimite ja muude meditsiinitarvete suhtes, mida on vaja COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks, ei kohaldata Nicaragua puhul ekspordi-, tarne-, rahastamis- või kasutuspiiranguid.

Samuti on Nicaraguat käsitleva määrusega kehtestatud piiravad meetmed suunatud, neil on selged eesmärgid ja neid kohaldatakse konkreetsete isikute suhtes, kes on eelkõige seotud riikliku õiguskaitseasutuse (Nicaragua riiklik politsei) või Nicaragua vanglateenistusega või kes nõustavad Nicaragua presidenti. Seega on väga ebatõenäoline, et ELi piiravad meetmed võiksid häirida Nicaragua abivajajatele humanitaarabi andmist COVID-19 pandeemiaga võitlemiseks.

Sellest hoolimata võivad väga piiratud erijuhtudel humanitaarabi korraldajate jaoks vajalike toodete eksporti, tarnimist või rahastamist kaudselt mõjutada selliste isikute, üksuste ja asutuste rahaliste vahendite või majandusressursside külmutamine (loetellu kantud isikud), kes võivad olla seotud asjaomaste tehingutega.

³¹ ELT L 262, 15.10.2019, lk 1–10.

³² Nõukogu rakendusmäärus (EL) 2020/606, millega rakendatakse määrust (EL) 2019/1716, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Nicaraguas (ELT L 139I, 4.5.2020, lk 1–3).

Üldjuhul võimaldavad ELi sanktsioonid Nicaragua suhtes teha rahalised vahendid ja majandusressursid loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, kui need rahalised vahendid või majandusressursid on vajalikud üksnes humanitaarabi andmiseks ja kui nende kättesaadavaks tegemine vastab loa andmise tingimustele (vt I jagu).

Eespool nimetatud tingimustel on põhimõtteliselt lubatud ka meditsiiniseadmete tarnimise toetamiseks vajalikud abitegevused (nt meditsiiniseadmete transport, valuutavahetus ja ladustamine).

I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENDEID JA MAJANDUSRESSURSSSE³³

1. Kas humanitaarabi andmist toidu, ravimite, meditsiinivarustuse, desinfektsioonivahendite, arstiabi ja muude meditsiinitarvete kujul ning ajutise meditsiinitaristu loomist, mida on vaja Nicaraguas COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks, käsitatakse humanitaartegevuseks vajalike ressursidega varustamisena?

Jah, abi andmine küsimuses 1 osutatud kujul kvalifitseerub humanitaartegevuseks vajalike ressursidega varustamiseks.

2. Kas humanitaarabi korraldajatel on lubatud suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja Nicaragua tsiviilelanikkonnale humanitaarabi andmiseks COVID-19 pandeemia tingimustes?

Jah. Humanitaarabi korraldajad võivad suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja humanitaarabi andmise ohutuks ja tõhusaks korraldamiseks.

Üldjuhul on Nicaraguat käsitleva määruse artikli 6 lõikega 1 lubatud teha rahalisi vahendeid ja majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, kui sellised rahalised vahendid või majandusressursid on vajalikud üksnes humanitaartegevuseks, näiteks abi (hõlmab muu hulgas ka ravimeid) kohaletoimetamine või abi kohaletoimetamise hõlbustamine. Humanitaarabi korraldajad peavad taotlema riiklikult pädevalt asutuselt eelnevat luba enne asjaomaste rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemist loetellu kantud isikutele.

3. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad tagada, et nad ei tee COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks abi andes rahalisi vahendeid ega majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, üksustele või asutustele?

Humanitaarabi korraldajad peaksid olema kehtestanud nõutud menetlused, et viia läbi vajalikud kontrollid tagamaks, et humanitaarabi kohaletoimetamises osalevad partnerid ei ole kantud selliste isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone. Seoses abiga COVID-19 leviku tõkestamiseks Nicaraguas tuleks erilist tähelepanu pöörata loetellu kantud isikutele, kes peavad kriitilise tähtsusega ameteid, mis on seotud

³³ Nicaraguat käsitleva määruse I lisas on esitatud loetelu isikutest, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone. See loetelu kajastub ka ELi sanktsioonide kaardil (<https://www.sanctionsmap.eu/>) ja finantssanktsioonide andmebaasis (<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>), mis mõlemad on humanitaarabi korraldajatele vabalt kättesaadavad. Neid loetelusi ajakohastatakse korrapäraselt. ELi õiguse ametlik allikas on *Euroopa Liidu Teataja*, mis on konflikti korral ülimuslik.

tervishoiu- või politseivaldkonnaga (nt Nicaragua riiklik politsei), ning kes võivad teataval ajal olla seotud humanitaarabi andmisega (nt julgeolekukaalutustel). Samuti peaksid humanitaarabi korraldajad tagama, et loetellu kantud isikud ei suunaks ümber rahalisi vahendeid ja majandusressursse, sealhulgas meditsiinivarustust. See hõlmab vajalike ettevaatusabinõude ja kontrollimeetmete võtmist tagamaks, et need isikud ei võta rahalisi vahendeid ega majandusressursse oma valdusse ning et tarnitud meditsiinivarustust kasutatakse ettenähtud humanitaareesmärkidel.

Humanitaarabi korraldajad, eelkõige need, kes on välispartneritele ja alltöövõtjatele kõige lähemal, peaksid koguma võimalikult palju teavet ja teavitama oma partnereid (eelistatavalt lepinguliselt) sellest, et rahalisi vahendeid või majandusressursse ei tohi loetellu kantud isikutele ega nende kasuks kättesaadavaks teha.

Nicaraguat käsitleva määruse artikli 10 lõike 2 kohaselt ei kaasne kõnealuses määruses sätestatud piiravaid meetmeid rikkuvate humanitaarabi korraldajate tegevusega mingit vastutust, kui need isikud ei teadnud ja neil ei olnud mõjuvat põhjust arvata, et nende tegevus rikub asjaomaseid keelde. Seda silmas pidades ei tohiks ELi sanktsioonid tuua kaasa nõuete ülemäärast järgimist. Eelkõige ei tohiks neid tõlgendada nii, et humanitaarabi korraldaja peab tegema ebarealistlikke jõupingutusi tõendite kogumiseks või vastupidise tõendamiseks.

Kui loetellu kantud isik osaleb humanitaartehingus, ei tähenda see automaatselt, et tehingust tuleb loobuda. Nicaraguat käsitleva määrusega on ette nähtud mitmed olulised erandid, mis võimaldavad teha selliseid tehinguid riikliku pädeva asutuse eelneval heakskiidul. Vt ka I jagu, eelkõige küsimused 2, 5 ja 6, ning küsimus 19.

Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad pöörduma asjaomase riikliku pädeva asutuse³⁴ poole, et uurida, kas nende menetlustes järgitakse Nicaraguat käsitlevas määruss sätestatud kõrvalehoidumisvastast klauslit³⁵. Riiklikud pädevad asutused peaksid andma humanitaarabi korraldajatele sellega seoses selgeid ja õigeaegseid suuniseid.

4. Kas ravimid, meditsiinivarustus, desinfektsioonivahendid ja kaitsevahendid võivad kujutada endast majandusressursse?

Jah. Nicaraguat käsitleva määruse määratluse kohaselt on majandusressursid nii materiaalsed kui ka immateriaalsed varad, nii kinnis- kui ka vallasasjad, „*mis ei kuulu rahaliste vahendite hulka, kuid mida on võimalik kasutada rahaliste vahendite, kaupade või teenuste hankimiseks*“³⁶. Ravimite, meditsiinivarustuse ja desinfektsioonivahendite tarnimine loetellu kantud isikule võimaldab tal näiteks müüa kaupu ja saada vastutasuks rahalisi vahendeid ning seega on tegemist loetellu kantud isikule või tema kasuks majandusressursside kättesaadavaks tegemisega. Majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks loetellu kantud isikule või tema kasuks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba.

³⁴ Riiklike pädevate asutuste loetelud on esitatud Nicaraguat käsitleva määruse II lisas.

³⁵ Nicaraguat käsitleva määruse artikkel 9.

³⁶ Nicaraguat käsitleva määruse artikli 1 punkt d.

Eespool nimetatud kaupadest üksikute esemete andmine loetellu kantud isikule tema enda tarbeks või kaitseks ei tähenda siiski talle majandusressursside kättesaadavaks tegemist. Lisaks on Nicaraguat käsitlevas määruses sätestatud erand, mis võimaldab riiklikel pädevatel asutustel anda luba rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks, kui need on vajalikud loetellu kantud isikute ja nende ülalpeetavate pereliikmete põhivajaduste rahuldamiseks, sealhulgas toiduainete, ravimite ja ravikulude eest tasumiseks³⁷.

5. Kas arstiabi andmine võib kujutada endast loetellu kantud isikutele majandusressursside kättesaadavaks tegemist?

Põhimõtteliselt ei peeta arstiabi andmist isikutele, kes on nakatunud COVID-19ga või kelle puhul kahtlustatakse COVID-19ga nakatumist, sisemist majanduslikku väärtust omavaks ega rahaliste vahendite või majandusressursside vastu vahetatavaks. Järelikult ei kujuta see endast majandusressurssi ja seega ei riku loetellu kantud isiku osalemine sellise arstiabi andmises Nicaraguat käsitlevat määrust.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb arstiabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2. Seoses küsimusega, kuidas tagada, et loetellu kantud isikutele ei tehta kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse, näiteks olukorras, kus kõnealused isikud võtavad abi saajatelt osutatud teenuse eest tasu või omandavad arstiabi andmise raames mis tahes majandusressursse, vt küsimus 3.

6. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda rahalisi vahendeid Nicaragua kohalikele organisatsioonidele COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, näiteks juhul, kui loetellu kantud isikud või üksused on pädevad tervishoiusektoris või kui osalev isik töötab loetellu kantud õiguskaitseasutuses, vt küsimus 2. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 3.

II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD

7. Kas Nicaraguat käsitleva määruse kohaselt on lubatud müüa, tarnida, üle anda või eksportida kaupu ja tehnoloogialahendusi, mida tarnitakse humanitaareesmärkidel COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Nicaraguat käsitlevas määruses sätestatud ELi sanktsioonid on sihipärased ja suunatud ainult konkreetsetele isikutele, külmutades nende varad ja keelates neile rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemise. Mis tahes kaupade müük, tarnimine, üleandmine ja eksport Nicaraguasse ei ole piiratud. See tähendab, et üldjuhul ei mõjuta ELi sanktsioonid COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike kaupade ja tehnoloogialahenduste müüki, tarnimist, üleandmist ega eksporti. Selles kontekstis hõlmavad kaubad ja tehnoloogialahendused muu hulgas isikukaitsevahendeid, meditsiinilisel eesmärgil (abistatud hingamine) kasutatavaid hingamisaparaate või elektrilisi respiraatoreid ning muid COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks

³⁷ Nicaraguat käsitleva määruse artikli 3 lõike 1 punkt a.

kasutatavaid meditsiiniseadmeid, samuti COVID-19 testikomplekte (nt reaajas jälgitav qRT-PCR KIT), ravimeid, desinfektsioonivahendeid, detergente ja kemikaale.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb selliste humanitaarabiks mõeldud kaupade ja tehnoloogialahenduste tarnimiseni viivas ahelas, vt küsimus 2. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 3.

III. MUUD KÜSIMUSED

8. Kas ELi pangad võivad avada Nicaragua krediidi- või finantseerimisasutuses uue pangakonto, et toetada humanitaarabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemisel?

Jah. Pangandustegevus Nicaragua pankadega on lubatud tingimusel, et Nicaragua finantsasutus ei ole Nicaraguat käsitleva määruse I lisas esitatud loetellu kantud isik. See hõlmab uute korrespondentpangasuhete loomist ja uute ühisettevõtete asutamist. Pankadel on samuti lubatud avada Nicaraguas kontoreid, filiaale ja tütarettevõtjaid. Praegu ei kohaldata piiravaid meetmeid ühegi Nicaragua finantsasutuse suhtes.

9. Kas ELi kodanikud võivad reisida Nicaraguasse, et anda arstiabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Nicaraguat käsitleva määrusega keelatud Nicaraguasse reisimine ega seal arstiabi andmine.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 3.

10. Kas humanitaarabi korraldajad võivad Nicaraguas osta kütust, üürida sõidukeid või kasutada eratransporditeenuseid, et transportida Nicaraguasse või Nicaraguas meditsiinivarustust COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Nicaraguat käsitlev määrus ei takista humanitaarabi korraldajaid Nicaraguas kütust ostmast.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 3.

11. Kas humanitaarabi korraldajad võivad aidata COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimestel ümber asuda teistesse kohtadesse Nicaraguas või väljaspool riiki?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimeste ümberasumiseni viivas ahelas, näiteks kui tegemist on Nicaragua riikliku politsei loetellu kantud ametnikuga või tema nimel tegutseva isikuga, võidakse kohaldada Nicaraguat käsitleva määruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud erandit. Kõnealuse erandiga on ette nähtud, et teatavatel tingimustel võib rahalisi vahendeid ja majandusressursse loetellu kantud isikutele kättesaadavaks teha, kui need rahalised vahendid või majandusressursid on vajalikud humanitaartegevuseks, mille hulka on sõnaselgelt arvatud Nicaraguast evakueerimine. Selleks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba.

12. Kas humanitaarabi korraldajad võivad rahastada COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike ajutiste haiglate, sanitaaringimuste või ajutise taristu ehitamist või selles osaleda?

Jah. Vt ka küsimus 1.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb ehitamises ja/või saab sellest majanduslikku kasu, vt küsimus 2. Näiteks võib see olla nii, kui loetellu kantud isik võtab ajutisele taristule juurdepääsu eest tasu või kui ta säilitab pärast COVID-19 pandeemiast tingitud kriisi lõppu taristu omandiõiguse.

13. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda humanitaarabi, kui ainus võimalus on anda abi loetellu kantud isikute kaudu?

Humanitaarabi korraldajad peavad alati otsima lahendusi, millega ei rikuta ELi sanktsioone, ning kasutama Nicaraguat käsitleva määruse kohaseid erandeid, kui nad soovivad teha rahalisi vahendeid või majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikule või tema kasuks. Seega on humanitaarabi korraldajad kohustatud toimetama humanitaarabi kohale selliste isikute kaudu, keda ei ole Nicaraguat käsitleva määruse kohaselt loetellu kantud. Juhul kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist takistada. Kui käesolevaid suuniseid rangelt järgitakse, on see kõnealuses olukorras siiski väga ebatõenäoline, võttes arvesse Nicaraguat käsitleva määrusega ette nähtud piiravate meetmete sihipärasust, loeteludesse tehtud kannete laadi ja piiratud arvu ning konkreetselt humanitaartegevusega seotud erandite olemasolu.

IV. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

14. Mida tähendab mõiste „erand“?

Erandid on õigusaktidega ette nähtud sõnaselged erandid, millest tulenevalt lubatakse piiratud (keelatud) tegevus teatavatel tingimustel, kui selleks annab loa riiklik pädev asutus³⁸. Sellise loa puudumisel ei või tegevust seaduslikult ellu viia. Nicaraguat käsitleva määruse artikli 6 kohaldamisel peab tegevuse eesmärk olema üksnes humanitaarne.

15. Kas ühistaotlused (nt üksainus mitme humanitaarabi korraldaja esitatud taotlus või üksainus mitmele riiklikule pädevale asutusele esitatud taotlus) on aktsepteeritavad?

Tõhususe huvides peaks juhul, kui COVID-19 pandeemia vastu võitlemise humanitaarprojekti puhul tuleb esitada ühele või mitmele riiklikule pädevale asutusele mitu eranditaotlust, olema võimalik esitada kõigile asjaomastele riiklikele pädevatele asutustele korraga üksainus taotlus.

Samamoodi peaks olema võimalik esitada ühistaotlus juhul, kui humanitaarprojekti elluviimiseks peavad erandeid taotlema mitu humanitaarabi korraldajat. Humanitaarprojekti osalevad rahastajad, pangad, rahvusvahelised organisatsioonid ja

³⁸ Erandid on üldiselt sõnastatud järgmiselt: „Erandina artiklis ... sätestatud keeldudest võivad pädevad asutused anda loa tingimustel, mida nad asjakohaseks peavad ...“.

valitsusvälised organisatsioonid peaksid tegema koostööd teabe vahetamise eesmärgil, et koguda tõendeid, mida riiklikel pädevatel asutustel on loa andmiseks vaja.

Praeguses erakorralises olukorras kutsutakse riiklikke pädevaid asutusi üles looma kontaktpunkti COVID-19 pandeemia vastase võitlusega seotud humanitaarabi erandite tegemiseks. Võttes arvesse olukorra kiireloomulisust, peaksid riiklikud pädevad asutused tegema koostööd tagamaks, et nad annavad sellistele taotlustele õigeaegsed ja järjepidevad vastused. Komisjon on valmis riiklikke pädevaid asutusi nende jõupingutustes toetama.

16. Kas riiklikud pädevad asutused võivad anda üldlube või peavad humanitaarabi korraldajad taotlema luba iga tegevuse jaoks eraldi?

Riiklikud pädevad asutused võivad teha erandeid mis tahes ELi sanktsioonide alusel piiratud arvul põhjustel, mida riiklik pädev asutus peab igal konkreetsel juhul kontrollima.

Nicaraguat käsitleva määrusega võimaldatakse riiklikel pädevatel asutustel anda lubasid „vastavalt tingimustele, mida nad asjakohaseks peavad“, kui teatavate külmutatud rahaliste vahendite või ressursside kättesaadavaks tegemine või nende üleandmine loetellu kantud isikutele on vajalik humanitaartegevuseks.

Asjaomase riikliku pädeva asutuse ülesanne on otsustada, kas identsete korduvate toimingute/tehingute puhul, mille tingimused on ette teada, saab ta anda ühe loa, mis hõlmab mitut toimingut/tehingut (nt loa andmine mitme identse tehingu jaoks partii kaupa tingimusel, et kõnealuseid partiisid hinnatakse iga kord eraldi ning on võimalik tagada nende tulemuste järelevalve) või kas toimingute ja tehingute lubamine peab toimuma ükshaaval. Komisjon julgustab riiklikke pädevaid asutusi kaaluma, kas praeguses erakorralises olukorras võiks ühe loa andmine hõlbustada humanitaarabi andmist COVID-19 pandeemiast mõjutatud isikutele. Loa andmisel võivad riiklikud pädevad asutused otsustada kehtestada tingimused, millega tagatakse, et erandid ei nurja sanktsioonide eesmärki ega võimalda sellest mööda hiilida.

17. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad taotleda erandit piiratud tegevuseks/tehinguks, kui eesmärk on anda abi COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimestele?

Erandit võib taotleda iga humanitaarabi andmises osalev humanitaarabi korraldaja. Tavaliselt on rakenduspartneritel kõige paremad võimalused vajaliku teabe kogumiseks. Kõik teised ettevõtjad, sealhulgas rahastajad ja pangad, peaksid tegema taotlejaga koostööd, et hõlbustada sellise teabe kogumist ja jagamist.

Humanitaarabi korraldajad peavad pöörduma sellise riikliku pädeva asutuse poole, kellel neil on kõige tihedam seos, nagu on osutatud Nicaraguat käsitleva määruse II lisas. Nad peaksid küsima riiklikult pädevalt asutuselt suuniseid, et teha kindlaks asjaomaste erandite tegemiseks vajalikud dokumendid.

Vt ka küsimus 15 ühistaotluste kohta.

18. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad taotleda kiireloomulist erandit, kui kohapealne olukord seda nõuab?

Humanitaarabi korraldajad, kes taotlevad kiireloomulist erandit, peaksid oma taotluses selgelt esile tõstma kiireloomulisuse ja selgitama selle põhjuseid. Mida täielikum on

taotlus, seda lihtsamini ja kiiremini saab riiklik pädev asutus seda käsitleda. Taotlusele võib lisada ka rahastajate kinnitusi, teiste ametiasutuste kinnituskirju ja muid sarnaseid dokumente, et hõlbustada riiklikul pädeval asutusel taotluse läbivaatamist. Humanitaarabi korraldajad peavad saama asjakohase loa enne COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks mõeldud humanitaarprojekti käivitamist.

Protsessi kiirendamiseks peaksid humanitaarabi korraldajad vahetama teavet riikliku pädeva asutusega ja küsima temalt suuniseid juba enne taotluse esitamist.

Järjepidevad suunised kogu ELis on ülimalt olulised tagamaks, et ELi humanitaarabi korraldajad saavad tegutseda. Komisjon on valmis toetama riiklikke pädevaid asutusi nende jõupingutustes ja looma ühtse platvormi riiklike pädevate asutuste antud suuniste avaldamiseks.

19. Kas humanitaarabi korraldajad peaksid kontrollima lõplikke humanitaarabi saajaid?

Ei. Rahvusvahelise humanitaarõiguse, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 214 lõike 2 ning inimlikkuse, erapooletuse, sõltumatuse ja neutraalsuse humanitaarpõhimõtete kohaselt tuleb humanitaarabi anda ilma diskrimineerimiseta. Humanitaarabi korraldajad peavad nende põhimõtete alusel tegema kindlaks, et tegemist on abivajajaga. Kui see on kindlaks tehtud, ei ole lõplike abisaajate kontrollimine vajalik.

SÜÜRIA

VIITED ÕIGUSAKTIDELE JA SUUNISED

- Nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määrus (EL) nr 36/2012, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Süürias (edaspidi „Süüriat käsitlev määrus“);³⁹
- Euroopa Komisjoni dokument „Korduma kippuvad küsimused“ ELi piiravate meetmete kohta Süürias⁴⁰ (edaspidi „KKK Süüria kohta“).

ELi sanktsioonid Süüria suhtes (edaspidi „Süüriat puudutavad sanktsioonid“) kehtestati vastusena Süüria režiimi poolsele rahumeelsete meelevalduste vägivaldsele mahasurumisele (sealhulgas keemiarelvi ja lahinglaskemoona kasutades), mille tagajärjel sai mitu meelevaldajat surma ja vigastada ning inimesi peeti meelevaldselt kinni. Nõukogu määruses (EL) nr 36/2012 sätestatud sanktsioonid hõlmavad mitmeid valdkondlikke piiranguid, sealhulgas keeldu eksportida kaupu või tehnoloogiat, mida võidakse kasutada siserepressioonideks, sealhulgas keemiarünnakutes kasutatavaid kemikaale, ning keeldu osta ja importida naftasaadusi. Ette on nähtud mitmed erandid, eelkõige humanitaareesmärkidel. ELi sanktsioonid on suunatud konkreetsetele isikutele ja Süüria majanduse konkreetsetele sektoritele, mis tähendab, et enamiku sektorite, sealhulgas toiduainete ja ravimite suhtes ELi sanktsioone üldse ei kohaldata.

Nõukogu määruses (EL) nr 36/2012 sätestatud sanktsioonid hõlmavad isikute ja üksuste kandmist loetellu, millega kaasneb varade külmutamine. Nende hulka kuuluvad isikud ja üksused, kes vastutavad tsiviilelanikkonna vastu suunatud vägivaldsete repressioonide eest, režiimist kasu saavad või seda toetavad isikud, ministrid ja Süüria relvajõudude kõrgemad ohvitserid. 17. veebruari 2020. aasta seisuga oli loetellu kantud 277 isikut ja 71 üksust. Need loetelud on kajastatud ka ELi sanktsioonide kaardil⁴¹ ja finantssanktsioonide andmebaasis,⁴² mis mõlemad on internetis vabalt kättesaadavad.

Võttes arvesse terrorirühmituste märkimisväärset kohalolekut Süüria piirkondades, on selles kontekstis asjakohased ka ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1267 ja 1373 kohased ELi sanktsioonid rahvusvahelise terrorismi vastu⁴³. Samuti on EL võtnud vastu

³⁹ EÜT L 016 19.1.2012, lk 1.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/info/files/170901-faqs-restrictive-measures-syria_en.

⁴¹ <https://www.sanctionsmap.eu/>.

⁴² <https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>.

⁴³ Nõukogu 27. mai 2002. aasta määrus (EÜ) nr 881/2002, millega kehtestatakse teatavate Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangud (ELT L 139, 29.5.2002, lk 9); nõukogu 20. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1686, millega kehtestatakse ISILi (Daesh) ja Al-Qaida ning nendega seotud füüsiliste ja juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravad täiendavad meetmed (ELT L 255, 21.9.2016, lk 1); nõukogu 27. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT L 344, 28.12.2001, lk 70).

sanktsioonid keemiarelvade leviku ja kasutamise vastu,⁴⁴ mis on suunatud praegu viiele Süüria isikule („rahvusvahelist terrorismi ja keemiarelvi käsitlevad ELi sanktsioonid“).

Süüriat puudutavad sanktsioonid ning rahvusvahelist terrorismi ja keemiarelvi käsitlevad ELi sanktsioonid ei hõlma ravimeid, meditsiinivarustust ega laiemale elanikkonnale antavat arstiabi. Meditsiinivarustuse, sealhulgas hapniku, respiraatorite, isikukaitsevahendite, hingamisaparaatide ning ravimite ja muude meditsiinitarvete suhtes, mida on vaja COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks, ei kohaldata Süüria puhul otseseid ekspordi-, tarne-, rahastamis- või kasutuspiiranguid.

Sellest hoolimata võivad erijuhtudel nende kaupade ekspordi, tarnimist, rahastamist või kasutamist kaudselt mõjutada muud piirangud, näiteks teatavate selliste isikute, üksuste ja asutuste rahaliste vahendite või majandusressursside külmutamine, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone (edaspidi „loetellu kantud isikud“) ja kes asjaomastes tehingutes osalevad.

Üldjuhul võimaldavad Süüriat puudutavad sanktsioonid teha rahalised vahendid ja majandusressursid loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, kui need rahalised vahendid või majandusressursid on vajalikud üksnes Süürias humanitaarabi andmiseks või Süüria tsiviilelanikkonna abistamiseks. Teatavatel juhtudel on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba (vt I jagu).

Lisaks võib humanitaarabi korraldajatel olla vaja tegeleda abitegevustega (nt meditsiinivarustuse transport, valuutavahetus ja ladustamine), mida võivad mõjutada konkreetsed piirangud (nt keeld osta Süürias naftatooteid). Süüriat puudutavate sanktsioonidega on ette nähtud ka mitmed erandid, mis võimaldavad teatavatel tingimustel sellise abitegevusega tegeleda (vt II ja III jagu).

Allpool esitatud küsimused on koostatud koostöös riiklike pädevate asutuste, humanitaarabi korraldajate ja muude rahvusvaheliste sidusrühmadega alates COVID-19 kriisi algusest.

I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENDEID JA MAJANDUSRESSURSSE

1. Kas humanitaarabi andmist toidu, ravimite, meditsiinivarustuse, desinfektsioonivahendite, arstiabi ja muude meditsiinitarvete kujul ning ajutise meditsiinitaristu loomist, mida on vaja Süürias COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks, käsitatakse humanitaarabina või tsiviilelanikkonna abistamisena?

Jah, humanitaarabi andmine küsimuses 1 osutatud kujul kvalifitseerub humanitaarabiks või tsiviilelanikkonna abistamiseks.

2. Kas humanitaarabi korraldajatel on lubatud suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja Süüria tsiviilelanikkonnale humanitaarabi andmiseks COVID-19 pandeemia tingimustes?

⁴⁴ Nõukogu 15. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1542, mis käsitleb keemiarelvade leviku ja kasutamise vastaseid piiravaid meetmeid (ELT L 259, 16.10.2018, lk 12).

Jah. Humanitaarabi korraldajad võivad suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja humanitaarabi andmise ohutuks ja tõhusaks korraldamiseks.

Süüriat käsitleva määruse artikli 16a lõikega 2 on ette nähtud, et teatavad rahalised vahendid või majandusressursid võib teha loetellu kantud isikutele kättesaadavaks juhul, kui selliseid rahalisi vahendeid või majandusressursse on vaja üksnes selleks, et anda Süürias humanitaarabi või abistada Süüria tsiviilelanikke. Selleks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba.

Samuti võimaldab Süüriat käsitlev määrus humanitaarabi korraldajatel teha rahalised vahendid ja majandusressursid loetellu kantud isikutele kättesaadavaks ilma riikliku pädeva asutuse eelneva loata väga konkreetsetel ja piiratud juhtudel (nt Süüriat käsitleva määruse artikli 16a lõige 1). Vt küsimused 19 ja 25.

3. Kas ravimid, meditsiinivarustus, desinfektsioonivahendid ja kaitsevahendid võivad kujutada endast majandusressursse?

Jah. Süüriat käsitleva määruse määratluse kohaselt on majandusressursid nii materiaalsed kui ka immateriaalsed varad, nii kinnis- kui ka vallasasjad, „*mis ei ole rahalised vahendid, kuid mida on võimalik kasutada rahaliste vahendite, kaupade ja teenuste hankimiseks*“⁴⁵. Ravimite, meditsiinivarustuse ja desinfektsioonivahendite tarnimine loetellu kantud isikule võimaldab tal näiteks müüa kaupu ja saada vastutasuks rahalisi vahendeid ning seega on tegemist loetellu kantud isikule või tema kasuks majandusressursside kättesaadavaks tegemisega. Nii võib see olla juhul, kui meditsiinivarustus tarnitakse loetellu kantud isikutele, kes kuuluvad Süüria juhtkonda või juhivad tervishoiuasutusi. Majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks loetellu kantud isikule või tema kasuks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba, välja arvatud juhul, kui sellest nõude täitmisest on muul viisil vabastatud.

Eespool nimetatud kaupadest üksikute esemete andmine loetellu kantud isikule tema enda tarbeks või kaitseks ei tähenda siiski talle majandusressursside kättesaadavaks tegemist (vt analoogia alusel KKK Süüria kohta, küsimus 6).

4. Kas arstiabi andmine võib kujutada endast loetellu kantud isikutele majandusressursside kättesaadavaks tegemist?

Põhimõtteliselt ei peeta arstiabi andmist isikutele, kes on nakatunud COVID-19ga või kelle puhul kahtlustatakse COVID-19ga nakatumist, sisemist majanduslikku väärtust omavaks ega rahaliste vahendite või majandusressursside vastu vahetatavaks. Järelikult ei kujuta see endast majandusressurssi ja seega ei riku loetellu kantud isiku osalemine sellise arstiabi andmises Süüriat käsitlevat määrust.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb arstiabi andmises ja saab sellest majanduslikku kasu, näiteks võttes soodustatud isikutelt osutatud teenuse eest tasu või saades arstiabi andmise raames mis tahes majandusressursse, vt küsimus 2.

5. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda rahalisi vahendeid Süüria kohalikele organisatsioonidele COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

⁴⁵ Süüriat käsitleva määruse artikli 1 punkt f.

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimused 2 ja 4. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 20.

II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD

6. Kas hingamisaparaatide või elektriliste respiraatorite eksport meditsiinilisel eesmärgil (abistatud hingamine) on Süüriat puudutavate sanktsioonide alusel lubatud?

Jah. Põhimõtteliselt ei kuulu meditsiinilisel eesmärgil kasutatavad hingamisaparaadid Süüriat käsitlevas määruses sätestatud ekspordipiirangute kohaldamisalasse.

Tagamaks, et elektriline respiraator on mõeldud üksnes meditsiiniliseks otstarbeks, mitte sõjaliseks tegevuseks või siserepressioonideks, võib siiski olla vaja juhtumipõhiselt hinnata eksporditava konkreetse toote tehnilisi omadusi. Seetõttu võib elektriliste respiraatorite puhul olla vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba vastavalt kahesuguse kasutusega kaupade määrusele, nagu on osutatud Süüriat käsitlevas määruses⁴⁶.

Tehnilise kirjelduse puhul peaksid humanitaarabi korraldajad küsima tootjalt teavet selle kohta, kas toode kuulub kahesuguse kasutusega kaupade määruse kohaldamisalasse.

Kahtluse korral tuleks ühendust võtta asjaomase riikliku pädeva asutusega.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2.

7. Kas muude meditsiiniseadmete kui hingamisaparaadid ja elektrilised respiraatorid, sealhulgas hapnikuballoonide tarnimine COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks on Süüriat käsitleva määruse kohaselt lubatud?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Süüriat käsitleva määrusega keelatud müüa, tarnida, üle anda või eksportida Süüriasse meditsiiniseadmeid ega neid rahastada või kasutada.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik võib saada humanitaarabi andmisest majandusressursse, vt küsimus 2.

8. Kas ravimite, desinfektsioonivahendite, detergentide või kemikaalide tarnimine COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks on Süüriat käsitleva määruse kohaselt lubatud?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Süüriat käsitlevas määruses sätestatud ELi piiravate meetmetega keelatud COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike ravimite,

⁴⁶ Nõukogu 5. mai 2009. aasta määrus (EÜ) nr 428/2009, millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks. Vt eelkõige kahesuguse kasutusega kaupade määruse (millele on osutatud Süüriat käsitleva määruse artiklis 2d, mida on muudetud nõukogu 22. juuli 2013. aasta määruse (EL) nr 697/2013 artikliga 1) (ELT L 198, 23.7.2013, lk 28) lisa kanne 1A004.a.

seepide, desinfektsioonivahendite (biotsiidide), detergentide või meditsiinis kasutatavate kemikaalide müük, tarnimine, üleandmine, eksport, rahastamine või kasutamine.

Teatavate desinfitseerimiseks/puhastamiseks kasutatavate keemiliste ainete Süüriasse müümiseks, tarnimiseks, üleandmiseks või ekspordimiseks ning nende rahastamiseks või kasutamiseks on siiski vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba vastavalt artiklile 2b, kuna neid aineid võidakse kasutada ka siserepressioonideks, sealhulgas keemiarünnakute korraldamiseks. Eelkõige kehtib see etanooli, isopropanooli ja naatriumhüpokloriti kohta⁴⁷.

Luba on vaja etanooli, isopropanooli ja naatriumhüpokloriti müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks või ekspordiks puhtal kujul või segudes, milles nimetatud ainete kontsentratsioon on suur (edaspidi „piiratud kontsentratsioon“)⁴⁸. Sellise loa saamiseks peavad humanitaarabi korraldajad tõendama, et neid aineid kasutatakse humanitaarabi andmiseks pandeemiavastase võitluse raames ja mitte muudel eesmärkidel⁴⁹. Humanitaarabi korraldajad võivad küsida riiklikult pädevalt asutuselt suuniseid kõnealuse loa taotlemise põhjendamiseks vajaliku teabe kohta.

Desinfektsioonivahendid, käte desinfitseerijad ja detergentid/puhastusvahendid lõpptoodete kujul on iseenesest segud. Nende lõpptoodete puhul on etanooli, isopropanooli ja naatriumhüpokloriti kontsentratsioon üldjuhul väiksem kui piiratud kontsentratsioon⁵⁰. Sellisel juhul ei ole erand vajalik. Seepärast võib nende toodetega vabalt kaubelda ja neid humanitaarabi raames tarnida.

Eelnevat luba ei ole vaja ka vähem tõenäolisel juhul, kui lõpptootes sisalduva etanooli, isopropanooli ja naatriumhüpokloriti kontsentratsioon on võrdne piiratud kontsentratsiooniga või sellest suurem, tingimusel et humanitaarabi korraldaja suudab tagada, et täidetud on mõni järgmistest tingimustest:

⁴⁷ Etanool on toimeaine, mida kasutatakse paljudes desinfektsioonivahendites (tooteliik 1 vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusele (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist). Viimasel ajal on etanooli nappuse tõttu selle asendajana kasutatud isopropanooli. Naatriumhüpokloriti kasutatakse biotsiidina detergentides, tavaliselt vedelas pleegitusaines. IX lisa kandes A1.004 loetletud etanooli, isopropanooli ja naatriumhüpokloriti müümiseks, tarnimiseks, üleandmiseks või ekspordiks on vajalik Süüriat käsitleva määruse artikli 2b kohane luba. Etanooli kasutatakse dialküülalküülfosfonaatide ja veevaba etanooli tootmisel, mida saab kasutada lahustina keemiarelvade (sh sariin) lähteainete tootmise keemilistes reaktsioonides. Naatriumhüpokloriti lahuseid saab kasutada gaasilise kloori ekstraheerimiseks.

⁴⁸ Piirangut kohaldatakse segude suhtes, milles aine kontsentratsioon on vähemalt 90 % (etanool, naatriumhüpoklorit) või vähemalt 95 % (isopropanool).

⁴⁹ Artikli 2b lõike 2 kohaselt ei anna riiklik pädev asutus luba müüa, tarnida, üle anda ega ekspordida aineid, kui tal on piisavalt põhjust arvata, et neid aineid kasutatakse või võidakse kasutada siserepressioonideks või siserepressioonideks kasutada võidavate toodete tootmiseks ja hooldamiseks.

⁵⁰ Desinfektsioonivahendites ja detergentides on etanooli ja isopropanooli kontsentratsioon tavaliselt 75 %. Pleegitusainetes on naatriumhüpokloriti kontsentratsioon alla 10 %, kusjuures tavaline kontsentratsioon on ligikaudu 5 %.

1. etanooli, isopropanooli ja naatriumhüpokloriti ei ole võimalik tootest kergesti eraldada või muul otstarbel kasutada (kontrollaine eraldamine / otstarbe muutmine ei ole võimalik);⁵¹ või
2. etanooli ja naatriumhüpokloriti puhul on lõpptooted tarbekaupad, mis on pakendatud jaemüügiks isiklikuks kasutamiseks või pakendatud üksikisikule kasutamiseks⁵².

Kaupade tehnilise kirjelduse kohta peaksid humanitaarabi korraldajad küsima teavet tootjalt, saades võimaluse korral kinnituse selle kohta, et toode ei kuulu Süüriat käsitleva määruse asjaomase piirangu alla⁵³. Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad võtma ühendust riikliku pädeva asutusega.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2.

9. Kas COVID-19 testikomplekti (qRT-PCR KIT) tarnimine on Süüriat käsitleva määruse kohaselt lubatud?

Jah. Süüriat käsitlevas määruses sätestatud ELi piiravate meetmetega ei ole keelatud COVID-19 testikomplektide, näiteks reaajas jälgitavate PCR-komplektide (qRT-PCR KIT) müük, tarnimine, üleandmine, eksport, rahastamine või kasutamine. Komplektis qRT-PCR KIT tavaliselt kasutatavate reaktiivide suhtes ei kohaldata ka mingeid Süüriat käsitleva määruse kohaseid kaubanduspiiranguid. Kui humanitaarabi korraldajal on põhjust arvata, et komplekti qRT-PCR KIT reaktiivid ei ole tavaliselt kasutatavad reaktiivid, peaks ta küsima tootjalt kinnitust selle kohta, et nende reaktiivide suhtes ei kohaldata Süüriat käsitleva määruse kohaseid ekspordipiiranguid. Kui on vaja täiendavaid suuniseid, tuleks ühendust võtta riikliku pädeva asutusega.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi raames COVID-19 testikomplekti (qRT-PCR KIT) tarnimiseni viivas ahelas, vt küsimus 2.

10. Kas isikukaitsevahendite tarnimine COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks on Süüriat käsitleva määruse kohaselt lubatud?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Süüriat käsitleva määrusega keelatud COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike isikukaitsevahendite müük, tarnimine, üleandmine, eksport, rahastamine ja kasutamine.

Teatavaid spetsiifilisi tooteid, mida kasutatakse isikukaitsevahendina võitluses COVID-19 pandeemia vastu, nagu maskid, kindad ja kaitsejalatsid, võib kohandada ka sõjaliseks kasutamiseks kaitseks bioloogiliste mõjurite eest. Nende isikukaitsevahendite

⁵¹ Vt IX lisa üldmärkus, mida on muudetud nõukogu 15. juuni 2012. aasta määruse (EL) nr 509/2012 (millega muudetakse määrust (EL) nr 36/2012) artikliga 3 (ELT L 156, 16.6.2012, lk 10).

⁵² Vt Süüriat käsitleva määruse IX lisa, mida on muudetud nõukogu 22. juuli 2013. aasta määruse (EL) nr 697/2013 artikli 1 punkti 11 alapunktiga a (ELT L 198, 23.7.2013, lk 28). Kõnealuse artikli kohaselt ei kohaldata seda tingimust isopropanooli sisaldavate tarbekaupade suhtes.

⁵³ Eelkõige Süüriat käsitleva määruse IX lisa kanne A1.004.

müümiseks, tarnimiseks, üleandmiseks, eksportimiseks, rahastamiseks või kasutamiseks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba⁵⁴.

Humanitaarabi korraldajad peaksid tagama, et müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks, ekspordiks, rahastamiseks või pandeemiavastases võitluses kasutamiseks mõeldud isikukaitsevahendeid ei kohandata sõjaliseks kasutamiseks. Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad küsima tootjalt vajalikku selgitust. Kui luba on siiski vaja, kuna isikukaitsevahendid on lisaks tsiviilkasutusele kohandatud sõjaliseks kasutamiseks, peaks eksporti korraldava humanitaarabi korraldaja tõendama riiklikule pädevale asutusele, et vahendid on ette nähtud kasutamiseks humanitaareesmärkidel⁵⁵.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2.

III. MUUD PIIRANGUD

11. Kas ELi pangad võivad avada Süüria krediidi- või finantseerimisasutuses uue pangakonto, et toetada humanitaarabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemisel?

Jah, kuid erandi tegemiseks tuleb esitada konkreetne taotlus.

Süüriat käsitleva määruse artiklis 25a on sätestatud, et teatavatel tingimustel võivad pangad taotleda riiklikult pädevalt asutuselt erandit Süüria tsiviilelanikkonna abistamise eesmärgil Süüria krediidi- või finantseerimisasutuses pangakonto avamiseks. Vt ka KKK Süüria kohta, küsimused 23 ja 24.

12. Kas ELi kodanikud võivad reisida Süüriasse, et anda arstiabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Süüriat käsitleva määrusega keelatud Süüriasse reisimine ega seal arstiabi andmine.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 2.

13. Kas humanitaarabi korraldajad võivad osta Süürias kütust, et transportida Süüriasse või Süürias meditsiinivarustust COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah, vastavalt Süüriat käsitleva määruse artiklile 6a.

Kui humanitaarabi korraldajad saavad ELilt või liikmesriigilt avaliku sektori rahalisi vahendeid humanitaarabi andmiseks Süürias, ei ole vastavalt artikli 6a lõikele 1 sellise abi andmiseks vajaliku kütuse ostmiseks vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba. Sellisel juhul, kui kütuse eest tasutakse loetellu kantud isikule, võib seda teha ilma loata vastavalt määruse artikli 16a lõikele 1.

⁵⁴ Vt eelkõige Süüriat käsitleva määruse IA lisa 1. osa tabeli A kanne I.B.1A004. See kanne hõlmab muu hulgas kaitseülkondi, kindaid ja jalatseid, mis on spetsiaalselt loodud või kohandatud kaitseks bioloogiliste mõjurite eest, mis on kohandatud sõjaliseks kasutamiseks.

⁵⁵ Süüriat käsitleva määruse artikli 2a lõige 2.

Kui humanitaarabi korraldajad ei saa ELilt või liikmesriigilt rahalisi vahendeid humanitaarabi andmiseks Süürias, on kütuse ostmiseks vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba vastavalt määruse artikli 16a lõikele 2. Sellisel juhul, kui kütuse eest tasutakse loetellu kantud isikule, on vaja luba vastavalt määruse artikli 16a lõikele 2 (vt ka KKK Süüria kohta, küsimus 18). Viimasel juhul peaksid humanitaarabi korraldajad riikliku pädeva asutusega ühendust võttes täpsustama, kas nad peavad ostma naftasaadusi mitu korda (nt väikesed ostud tanklatest) või kas nad kavandavad ühekordset ostu (nt veoauto tankimine enne Süüriast lahkumist). Üldised vabastused ei ole lubatud, kuid Süüriat käsitleva määruse artikli 6a lõikega 2 on ette nähtud, et liikmesriikide pädevad asutused võivad teha üldisi erandeid identsete korduvate operatsioonide puhul.

Vt ka küsimus 18 ühistaotluste kohta ja küsimus 19 üldiste erandite kohta.

Vt ka KKK Süüria kohta, küsimused 16–18.

14. Kui COVID-19 pandeemia vastase võitluse eesmärgil Süüriasse imporditava meditsiinivarustuse suhtes kohaldatakse makse ja imporditollimakse, kas humanitaarabi korraldajad võivad need maksud maksta Süüria valitsusele?

Jah, kui see on ainus võimalus humanitaarabi andmiseks Süüria tsiviilelanikkonnale COVID-19 pandeemia tingimustes.

Kui makse tuleb teha loetellu kantud isikule või selline isik saab sellest kaudselt kasu, mis on sellisel juhul väga tõenäoline, võib olla vaja taotleda riiklikult pädevalt asutuselt erandit. Vt ka küsimus 2.

15. Kas humanitaarabi korraldajad võivad COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimesi evakueerida teistesse kohtadesse Süürias või väljaspool riiki?

Jah.

Kui tegevus hõlmab näiteks kütuse ostmist või loetellu kantud isikule rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemist,⁵⁶ võib olla vaja taotleda erandit. Vt küsimus 13.

Pandeemiast mõjutatud elanike evakueerimiseks on võimalik hankida reaktiivkütust loetellu kantud Süüria lennuettevõtjate jaoks vastavalt Süüriat käsitleva määruse artikli 7a lõike 5 punktile b.

16. Kas humanitaarabi korraldajad võivad rahastada COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike ajutiste haiglate, sanitaartingimuste või ajutise taristu ehitamist või selles osaleda?

Jah. Vt ka küsimus 1.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb ehitamises ja/või saab sellest majanduslikku kasu, vt küsimus 2. Näiteks võib see olla nii, kui loetellu kantud isik võtab ajutisele taristule juurdepääsu eest tasu või kui ta säilitab pärast COVID-19 pandeemiast tingitud kriisi lõppu taristu omandiõiguse.

⁵⁶ Vt näiteks II lisa B osa kanne 50 (Syrian Arab Airlines).

17. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda humanitaarabi, kui ainus võimalus on anda abi loetellu kantud isikute kaudu?

Humanitaarabi korraldajad peaksid kasutama Süüriat käsitleva määrusega ette nähtud erandeid. Kuid juhul, kui muud võimalust ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi piiravate meetmetega humanitaarabi andmist takistada. See ei ole Süüria puhul siiski tõenäoline, kuna Süüriat puudutavate sanktsioonidega on ette nähtud arvukad erandid humanitaartegevuseks ja eeldatakse, et käesolevaid suuniseid rangelt järgitakse.

IV. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

18. Kas ühistaotlused (nt üksainus mitme humanitaarabi korraldaja esitatud taotlus või üksainus mitmele riiklikule pädevale asutusele esitatud taotlus) on aktsepteeritavad?

Tõhususe huvides peaks juhul, kui COVID-19 pandeemia vastu võitlemise humanitaarprojekti puhul **tuleb esitada ühele või mitmele riiklikule pädevale asutusele** mitu eranditaotlust, olema võimalik esitada kõigile asjaomastele riiklikele pädevatele asutustele korraga üksainus taotlus.

Samamoodi peaks olema võimalik esitada ühistaotlus juhul, kui humanitaarprojekti elluviimiseks peavad erandeid **taotlema mitu humanitaarabi korraldajat**. Humanitaarprojekti osalevad rahastajad, pangad, rahvusvahelised organisatsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid peaksid tegema koostööd teabe vahetamise eesmärgil, et koguda tõendeid, mida riiklikel pädevatel asutustel on loa andmiseks vaja.

Praeguses erakorralises olukorras **kutsutakse riiklikke pädevaid asutusi üles looma kontaktpunkti COVID-19 pandeemia vastase võitlusega seotud humanitaarabi erandite tegemiseks**. Võttes arvesse olukorra kiireloomulisust, peaksid riiklikud pädevad asutused tegema koostööd tagamaks, et nad annavad sellistele taotlustele õigeaegsed ja järjepidevad vastused. Komisjon on valmis riiklikke pädevaid asutusi nende jõupingutustes toetama.

19. Kas riiklikud pädevad asutused võivad anda üldlube või peavad humanitaarabi korraldajad taotlema luba iga tegevuse jaoks eraldi?

Riiklikud pädevad asutused võivad teha erandeid mis tahes ELi sanktsioonide alusel piiratud arvul põhjustel, mida riiklik pädev asutus peab igal konkreetsel juhul kontrollima.

Süüriat käsitleva määrusega on sõnaselgelt ette nähtud, et riiklikud pädevad asutused võivad anda üldlube („**üld-** ja eritingimustel, mida nad asjakohaseks peavad“) kahel juhul: teatavate vahendite või ressursside kättesaadavaks tegemiseks loetellu kantud isikutele seoses artikli 16a lõike 2 kohase humanitaartegevusega ja sama tegevuse jaoks naftasaaduste ostmiseks Süürias vastavalt artikli 6a lõikele 2.

See on asjaomase riikliku pädeva asutuse otsustada, kas identsete korduvate tegevuste/tehingute puhul, mille tingimused on eelnevalt teada, soovivad nad anda ühe loa, mis hõlmab kõiki neid tegevusi/tehinguid, või eelistavad nad anda tegevuste/tehingute puhul lube ühekaupa. Komisjon julgustab riiklikke pädevaid asutusi kaaluma, kas praeguses erakorralises olukorras võiks ühe loa andmine hõlbustada humanitaarabi andmist COVID-19 pandeemiast mõjutatud isikutele. Loa andmisel

võivad riiklikud pädevad asutused otsustada kehtestada tingimused, millega tagatakse, et erandid ei nurja sanktsioonide eesmärki ega võimalda sellest mööda hiilida.

20. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad tagada, et nad ei tee COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks abi andes rahalisi vahendeid ega majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, üksustele või asutustele?

Süüriat käsitleva määruse II ja IIa lisas on esitatud loetelu isikutest, üksustest ja asutustest, kelle suhtes kohaldatakse ELi piiravaid meetmeid. Need loetelud on kajastatud ka ELi sanktsioonide kaardil⁵⁷ ja finantssanktsioonide andmebaasis,⁵⁸ mis mõlemad on humanitaarabi korraldajatele vabalt kättesaadavad. Neid loetelusi ajakohastatakse korrapäraselt.

Humanitaarabi korraldajad peaksid juba olema kehtestanud nõutud menetlused, et viia läbi vajalikud kontrollid tagamaks, et humanitaarabi kohtetoimetamises osalevad partnerid ei ole kantud selliste isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse ELi piiravaid meetmeid. Seoses abiga COVID-19 leviku tõkestamiseks Süürias tuleks erilist tähelepanu pöörata loetellu kantud isikutele, üksustele ja asutustele, kes on seotud tervishoiusektoriga (nii avalik kui ka erasektor) ja logistikasektoriga. Samuti peaksid humanitaarabi korraldajad tagama, et loetellu kantud isikud ei suunaks ümber rahalisi vahendeid ja majandusressursse, sealhulgas meditsiinivarustust. See hõlmab vajalike ettevaatusabinõude ja kontrollimeetmete võtmist tagamaks, et need isikud (nt loetellu kantud Süüria relvajõudude liikmed) rahalisi vahendeid ega majandusressursse oma valdusesse ei võta.

Humanitaarabi korraldajad, eelkõige need, kes on välispartneritele ja alltöövõtjatele kõige lähemal, peaksid koguma võimalikult palju teavet ja teavitama oma partnereid (eelistatavalt lepinguliselt) sellest, et rahalisi vahendeid või majandusressursse ei tohi loetellu kantud isikutele ega nende kasuks kättesaadavaks teha. Selle keelu alla kuulub ka Hawala ja muude mitteametlike rahaülekandeviiside kasutamine.

Süüriat käsitleva määruse artikli 28 kohaselt ei kaasne ELi piiravate meetmete rikkumisega mingit vastutust, kui rikkuja ei teadnud ja tal ei olnud mõjuvat põhjust arvata, et tema tegevus rikub asjaomast keeldu. Seda silmas pidades ei tohiks ELi piiravad meetmed tuua kaasa nõuete ülemäärast järgimist. Eelkõige ei tohiks neid tõlgendada nii, et humanitaarabi korraldaja peab tegema ebarealistlikke jõupingutusi tõendite kogumiseks või vastupidise tõendamiseks.

Kui loetellu kantud isik osaleb humanitaartehingus, ei tähenda see automaatselt, et tehingust tuleb loobuda. Süüriat käsitleva määrusega on ette nähtud mitmed olulised erandid, mis võimaldavad teha selliseid tehinguid teatavatel juhtudel riikliku pädeva asutuse eelneval heakskiidul. Vt ka I jagu, eelkõige küsimused 2, 4 ja 5, ning küsimus 25.

Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad pöörduma asjaomase riikliku pädeva asutuse poole, et uurida, kas nende menetlustes järgitakse Süüriat puudutavate

⁵⁷ <https://www.sanctionsmap.eu/>.

⁵⁸ <https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>.

sanktsioonide kõrvalehoidumisvastast klauslit. Riiklikud pädevad asutused peaksid andma humanitaarabi korraldajatele sellega seoses õigeaegseid ja selgeid suuniseid.

21. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad taotleda erandit piiratud tegevuseks/tehinguks, kui eesmärk on anda abi COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimestele?

Erandit võib taotleda iga humanitaarabi andmises osalev humanitaarabi korraldaja. Tavaliselt on rakenduspartneritel kõige paremad võimalused vajaliku teabe kogumiseks. Kõik teised ettevõtjad, sealhulgas rahastajad ja pangad, peaksid tegema taotlejaga koostööd, et hõlbustada sellise teabe kogumist ja jagamist.

Humanitaarabi korraldajad peavad pöörduma sellise riikliku pädeva asutuse poole, kellega neil on kõige tihedam seos, nagu on osutatud Süüriat käsitleva määruse III lisas. Nad peaksid küsima riiklikult pädevalt asutuselt suuniseid, et teha kindlaks asjaomaste erandite tegemiseks vajalikud dokumendid.

Vt ka küsimus 18 ühistaotluste kohta.

22. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad taotleda kiireloomulist erandit, kui kohapealne olukord seda nõuab?

Humanitaarabi korraldajad, kes taotlevad kiireloomulist erandit, peaksid oma taotluses selgelt esile tõstma kiireloomulisuse ja selgitama selle põhjuseid. Mida täielikum on taotlus, seda lihtsamini ja kiiremini saab riiklik pädev asutus seda käsitleda. Taotlusele võib lisada ka rahastajate kinnitusi, teiste ametiasutuste kinnituskirju ja muid sarnaseid dokumente, et hõlbustada riiklikul pädeval asutusel taotluse läbivaatamist. Humanitaarabi korraldajad peavad saama asjakohase loa enne COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks mõeldud humanitaarprojekti käivitamist.

Protsessi kiirendamiseks peaksid humanitaarabi korraldajad vahetama teavet riikliku pädeva asutusega ja küsima temalt suuniseid juba enne taotluse esitamist.

Järjepidevad suunised kogu ELis on ülimalt olulised tagamaks, et ELi humanitaarabi korraldajad saavad tegutseda. Komisjon on valmis toetama riiklike pädevaid asutusi nende jõupingutustes ja looma ühtse platvormi riiklike pädevate asutuste antud suuniste avaldamiseks.

23. Kas humanitaarabi korraldajad peavad Süürias COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks abi andmisel järgima rahvusvahelist terrorismi ja keemiarelvi käsitlevaid ELi sanktsioone?

Jah.

Rahvusvahelist terrorismi ja keemiarelvi käsitlevad ELi sanktsioonid on suunatud teatavate isikute vastu, kes võivad Süürias tegutseda. Kui need isikud sekkuvad tehingusse, kohaldatakse konkreetseid piiranguid, mis on ette nähtud rahvusvahelist terrorismi ja keemiarelvi käsitlevate ELi sanktsioonidega. Sellisel juhul on vaja asjaomase riikliku pädeva asutuse täiendavaid erisuuniseid.

24. Mis vahe on vabastustel ja eranditel?

Vabastus tähendab, et piirangut ei kohaldata juhul, kui tegevuse eesmärk on anda humanitaarabi. Humanitaarabi korraldajad võivad asjaomase tegevusega viivitamata

tegeleda. Nad peaksid siiski suutma tõendada, et tegevusel on konkreetne humanitaareesmärk.

Erandid tähendavad, et piiratud (keelatud) tegevusega tohib tegeleda alles pärast seda, kui riiklik pädev asutus on selleks loa andnud ja tingimusel, et tegevuse eesmärk on anda humanitaarabi⁵⁹.

25. Kas humanitaarabi korraldajad peaksid kontrollima lõplikke humanitaarabi saajaid?

Ei. Rahvusvahelise humanitaarõiguse, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 214 lõike 2 ning inimlikkuse, erapooletuse, sõltumatuse ja neutraalsuse humanitaarpõhimõtete kohaselt tuleb humanitaarabi anda ilma diskrimineerimiseta. Humanitaarabi korraldajad peavad nende põhimõtete alusel tegema kindlaks, et tegemist on abivajajaga. Kui see on kindlaks tehtud, ei ole lõplike abisaajate kontrollimine vajalik.

⁵⁹ Vabastused on üldiselt sõnastatud järgmiselt: „Artiklis sätestatud keeldusid ei kohaldata ...“ Erandid on üldiselt sõnastatud järgmiselt: „Erandina artiklis ... sätestatud keeldudest võivad pädevad asutused anda loa tingimustel, mida nad asjakohaseks peavad ...“.

VENEZUELA

VIITED ÕIGUSAKTIDELE JA SUUNISED

- Nõukogu 13. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2063 piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Venezuelas ⁶⁰ (edaspidi „Venezuelat käsitlev määrus“).

Nõukogu määruses (EL) 2017/2063 sätestatud ELi sanktsioonid Venezuela suhtes kehtestati vastusena demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste olukorra pidevale halvenemisele Venezuelas. ELi piiravate meetmete eesmärk on aidata kaasa usaldusväärsele ja tähendusrikkale protsessile, mis võiks viia rahumeelse, läbirääkimistel põhineva lahenduseni. Meetmed võib tühistada sõltuvalt olukorra arengust riigis, eelkõige usaldusväärsete ja sisuliste läbirääkimiste pidamisest, mille tulemuseks on kaasavad, õiglased ja usaldusväärsed seadusandlikud ja valimistingimused, demokraatlike institutsioonide austamine ja kõigi poliitvangide vabastamine.

Venezuelat käsitlevas määruses sätestatud sanktsioonid hõlmavad muu seas siserepressioonideks kasutada võidava varustuse embargot, samuti Venezuelas inimõiguste raske rikkumise ning demokraatia ja õigusriigi õõnestamise eest vastutavate isikute ning nendega seotud isikute varade külmutamist ning nendele isikutele või nende kasuks rahaliste vahendite või varade otsese või kaudse kättesaadavaks tegemise keeldu. Kuna olukord Venezuelas on jätkuvalt tõsine, on Venezuelat käsitleva määruse kohaselt praegu loetellu kantud 36 isikut⁶¹.

Venezuelat käsitlevas määruses sätestatud sanktsioonid ei hõlma ravimeid, meditsiinivarustust ega laiemale elanikkonnale antavat arstiabi. Meditsiinivarustuse, sealhulgas hapniku, respiraatorite, isikukaitsevahendite, hingamisaparaatide ning ravimite ja muude meditsiinitarvete suhtes, mida on vaja COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks, ei kohaldata Venezuela puhul otseseid ekspordi-, tarne-, rahastamis- või kasutuspiiranguid (vt II jagu). Lisaks on Venezuelat käsitleva määrusega kehtestatud piiravad meetmed suunatud, neil on selged eesmärgid ja neid kohaldatakse konkreetsete isikute suhtes, kes on eelkõige seotud relvajõudude, julgeolekuteenistuste, valitsuse ja kohtusüsteemiga. Seega on väga ebatõenäoline, et ELi piiravad meetmed võiksid häirida Venezuelas humanitaarabi andmist COVID-19 pandeemiaga võitlemiseks.

Sellest hoolimata võivad väga piiratud erijuhtudel humanitaarabi korraldajate jaoks vajalike toodete ekspordi, tarnimist või rahastamist kaudselt mõjutada selliste isikute, üksuste ja asutuste rahaliste vahendite või majandusressursside külmutamine, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone (loetellu kantud isikud) ning kes võivad olla seotud asjaomaste tehingutega.

Üldjuhul ei võimalda ELi sanktsioonid Venezuela suhtes teha rahalisi vahendeid ja majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, kuigi on olemas mitu erandit (vt I jagu). Juhul kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist

⁶⁰ ELT L 295 14.11.2017, lk 21–37.

⁶¹ Vt Venezuelat käsitleva määruse IV ja V lisa.

takistada. Selle põhimõtte kohaldamine ei ole käesoleval juhul siiski tõenäoline, võttes arvesse Venezuelat käsitleva määrusega ette nähtud piiravate meetmete sihipärasust ning loeteludesse tehtud kannete laadi ja piiratud arvu.

Samuti on lubatud meditsiiniseadmete tarnimise toetamiseks vajalikud abitegevused (nt meditsiiniseadmete transport, valuutavahetus ja ladustamine). Kuigi ei ole tõenäoline, et kõnealuste tegevuste suhtes kohaldataks konkreetseid piiranguid, peaksid humanitaarabi korraldajad neid tegevusi enne teostamist käesolevast suunistest lähtudes hoolikalt kontrollima ja vajaduse korral küsima nõu asjaomaselt riiklikult pädevalt asutuselt.

I. KEELD TEHA LOETELLU KANTUD ISIKUTELE KÄTTESAADAVAKS RAHALISI VAHENDEID JA MAJANDUSRESSURSSE⁶²

1. Kas humanitaarabi korraldajatel on lubatud suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja Venezuela tsiviilelanikkonnale humanitaarabi andmiseks COVID-19 pandeemia tingimustes?

Jah. Humanitaarabi korraldajad võivad suhelda loetellu kantud isikutega, kui seda on vaja humanitaarabi andmise ohutuks ja tõhusaks korraldamiseks.

Seega, kui loetellu kantud isik osaleb humanitaartehingus, ei tähenda see automaatselt, et tehingust tuleb loobuda. Venezuelat käsitleva määrusega ei ole keelatud loetellu kantud isikutega suhtlemine, kui neile ei tehta kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse.

2. Kuidas saavad humanitaarabi korraldajad tagada, et nad ei tee COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks abi andes rahalisi vahendeid ega majandusressursse kättesaadavaks loetellu kantud isikutele, üksustele või asutustele?

Humanitaarabi korraldajad peaksid olema kehtestanud nõutud menetlused, et viia läbi vajalikud kontrollid tagamaks, et humanitaarabi kohaletoimetamises osalevad partnerid ei ole kantud selliste isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone. Seoses abiga COVID-19 leviku tõkestamiseks Venezuelas tuleks erilist tähelepanu pöörata loetellu kantud isikutele, kes peavad kriitilise tähtsusega ameteid, mis on seotud relvajõududega (Bolívari rahvuskaart ja Venezuela armee), samuti Venezuela valitsuse liikmetele, kes tegutsevad majandus- või tööstussektoris ning kes võivad olla seotud humanitaarabi andmisega. Samuti peaksid humanitaarabi korraldajad tagama, et loetellu kantud isikud ei suunaks ümber rahalisi vahendeid ja majandusressursse, sealhulgas meditsiinivarustust. See hõlmab vajalike ettevaatusabinõude ja kontrollimeetmete võtmist tagamaks, et need isikud ei võta rahalisi vahendeid ega majandusressursse oma valdusse ning et tarnitud meditsiinivarustust kasutatakse ettenähtud humanitaareesmärkidel.

⁶² Venezuelat käsitleva määruse IV ja V lisas on esitatud ELi sanktsioonide kohaselt loetellu kantud isikute, üksuste ja asutuste loetelud. Need loetelud on kajastatud ka ELi sanktsioonide kaardil (<https://www.sanctionsmap.eu>) ja finantssanktsioonide andmebaasis (<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>), mis mõlemad on humanitaarabi korraldajatele vabalt kättesaadavad. Neid loeteluid ajakohastatakse korrapäraselt. ELi õiguse ametlik allikas on *Euroopa Liidu Teataja*, mis on konflikti korral ülimuslik.

Humanitaarabi korraldajad, eelkõige need, kes on välispartneritele ja alltöövõtjatele kõige lähemal, peaksid koguma võimalikult palju teavet ja teavitama oma partnereid (eelistatavalt lepinguliselt) sellest, et rahalisi vahendeid või majandusressursse ei tohi loetellu kantud isikutele ega nende kasuks kättesaadavaks teha.

Venezuelat käsitleva määruse artikli 13 lõike 2 kohaselt ei tulene kõnealusel määruses sätestatud piiravaid meetmeid rikkuvate humanitaarabi korraldajate tegevusest mingit vastutust, kui need isikud ei teadnud ja neil ei olnud põhjendatud alust arvata, et nende tegevus võiks rikkuda asjaomaseid keelde. Seda silmas pidades ei tohiks ELi sanktsioonid tuua kaasa nõuete ülemäärast järgimist. Eelkõige ei tohiks neid tõlgendada nii, et humanitaarabi korraldaja peab tegema ebarealistlikke jõupingutusi tõendite kogumiseks või vastupidise tõendamiseks.

Humanitaarabi korraldajad on kohustatud andma humanitaarabi sellise tegevuse ja selliste isikute kaudu, mis või kes ei ole piiratud Venezuelat käsitleva määruse kohaselt. Juhul kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist takistada (vt ka küsimus 12). See on kõnealusel juhul siiski ebatõenäoline, sest Venezuelat käsitleva määruse alusel loetellu kandmine on toimunud sihipäraselt.

Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad pöörduma asjaomase riikliku pädeva asutuse poole, et uurida, kas nende menetlustes järgitakse Venezuelat käsitlevas määruses sätestatud kõrvalehoidumisvastast klauslit⁶³. Riiklikud pädevad asutused peaksid andma humanitaarabi korraldajatele sellega seoses selgeid ja õigeaegseid suuniseid.

3. Kas ravimid, meditsiinivarustus, desinfektsioonivahendid ja kaitsevahendid võivad kujutada endast majandusressursse?

Jah. Venezuelat käsitleva määruse määratluse kohaselt on majandusressursid nii materiaalsed kui ka immateriaalsed varad, nii kinnis- kui ka vallasasjad, „*mis ei kuulu rahaliste vahendite hulka, kuid mida on võimalik kasutada rahaliste vahendite, kaupade või teenuste hankimiseks*“⁶⁴. Ravimite, meditsiinivarustuse ja desinfektsioonivahendite tarnimine loetellu kantud isikule võimaldab tal näiteks müüa kaupu ja saada vastutasuks rahalisi vahendeid ning seega on tegemist loetellu kantud isikule või tema kasuks majandusressursside kättesaadavaks tegemisega. Majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks loetellu kantud isikule või tema kasuks on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba.

Eespool nimetatud kaupadest üksikute esemete andmine loetellu kantud isikule tema enda tarbeks või kaitseks ei tähenda siiski talle majandusressursside kättesaadavaks tegemist. Lisaks on Venezuelat käsitlevas määruses sätestatud erandid, mis võimaldavad riiklikel pädevatel asutustel anda luba rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemiseks, kui need on vajalikud loetellu kantud isikute ja nende

⁶³ Venezuelat käsitleva määruse artikkel 14.

⁶⁴ Venezuelat käsitleva määruse artikli 1 punkt d.

ülalpeetavate pereliikmete põhivajaduste rahuldamiseks, sealhulgas toiduainete, ravimite ja ravikulude eest tasumiseks⁶⁵.

4. Kas arstiabi andmine võib kujutada endast loetellu kantud isikutele majandusressursside kättesaadavaks tegemist?

Põhimõtteliselt ei peeta arstiabi andmist isikutele, kes on nakatunud COVID-19ga või kelle puhul kahtlustatakse COVID-19ga nakatumist, sisemist majanduslikku väärtust omavaks ega rahaliste vahendite või majandusressursside vastu vahetatavaks. Järelikult ei kujuta see endast majandusressurssi ja seega ei riku loetellu kantud isiku osalemine sellise arstiabi andmises Venezuelat käsitlevat määrust.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb arstiabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Seoses küsimusega, kuidas tagada, et loetellu kantud isikutele ei tehta kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse, näiteks olukorras, kus kõnealused isikud võtavad abi saajatelt osutatud teenuse eest tasu või omandavad arstiabi andmise raames mis tahes majandusressursse, vt küsimus 2.

5. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda rahalisi vahendeid Venezuela kohalikele organisatsioonidele COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, näiteks juhul, kui loetellu kantud isikud või üksused on pädevad Venezuela valitsuses, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

II. IMPORDI- JA EKSPORDIPIIRANGUD⁶⁶

6. Kas Venezuelat käsitleva määruse kohaselt on lubatud müüa, tarnida, üle anda ja eksportida kõiki kaupu ja tehnoloogialahendusi, mida tarnitakse humanitaareesmärkidel COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Venezuelat käsitlevas määruses sätestatud ELi sanktsioonid on suunatud ainult konkreetsetele isikutele, külmutades nende varad ja keelates neile rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemise. Sanktsioonidega on samuti keelatud teatavate telekommunikatsiooniseadmete, -tehnoloogia ja -tarkvara ning siserepressioonideks kasutatava varustuse müük, üleandmine ja eksport⁶⁷. Siiski ei mõjuta kõnealused piirangud COVID-19 pandeemia vastu võitlemisega seotud kaupade ja tehnoloogialahenduste müüki, tarnimist, üleandmist ega eksporti. Selles kontekstis hõlmavad kaubad ja tehnoloogialahendused muu hulgas meditsiinilisel eesmärgil (abistatud hingamine) kasutatavaid hingamisaparaate või elektrilisi respiraatoreid ning

⁶⁵ Venezuelat käsitleva määruse artikli 9 lõike 1 punkt a.

⁶⁶ Venezuelat käsitleva määruse I ja II lisas on esitatud ELi sanktsioonidega hõlmatud kaupade ja tehnoloogialahenduste loetelud.

⁶⁷ Üksikasjalik loetelu kaupadest, mida ei tohi Venezuelasse müüa, tarnida, üle anda või eksportida, on esitatud Venezuelat käsitleva määruse I ja II lisas.

muid COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks kasutatavaid meditsiiniseadmeid, samuti COVID-19 testikomplekte (nt reaajas jälgitav qRT-PCR KIT), ravimeid, desinfektsioonivahendeid, detergente ja kemikaale.

Venezuelat käsitleva määrusega on keelatud eksportida kõnealusesse riiki teatavaid isikukaitsevahendeid, mida võidakse kasutada siserepressioonideks, näiteks soomusveste ja kiivreid. Siiski on määruses sätestatud konkreetne erand tööohutusnõuete täitmiseks ette nähtud vahendite kohta⁶⁸. Lisaks ei kohaldata seda keeldu kaitseriietuse, sealhulgas kuulivestide ja sõdurikiivrite suhtes, mida humanitaarabi korraldaja ajutiselt ekspordib Venezuelasse üksnes isiklikuks kasutamiseks⁶⁹. Kahtluse korral peaksid humanitaarabi korraldajad küsima tootjalt vajalikku selgitust.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

III. MUUD KÜSIMUSED

7. Kas ELi pangad võivad avada Venezuela krediidi- või finantseerimisasutuses uue pangakonto, et toetada humanitaarabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemisel?

Jah. Pangandustegevus Venezuela pankadega on lubatud tingimusel, et Venezuela finantsasutus ei ole loetellu kantud isik. See hõlmab uute korrespondentpangasuhete loomist ja uute ühissettevõtete asutamist. Pankadel on samuti lubatud avada Venezuelas kontoreid, filiaale ja tütarettevõtjaid. Praegu ei kohaldata piiravaid meetmeid ühegi Venezuela finantsasutuse suhtes.

8. Kas ELi kodanikud võivad reisida Venezuelasse, et anda arstiabi COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Põhimõtteliselt ei ole Venezuelat käsitleva määrusega keelatud Venezuelasse reisimine ega seal arstiabi andmine.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

9. Kas humanitaarabi korraldajad võivad Venezuelas osta kütust, üürida sõidukeid või kasutada eratransporditeenuseid, et transportida Venezuelasse või Venezuelas meditsiinivarustust COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks?

Jah. Venezuelat käsitlev määrus ei takista humanitaarabi korraldajaid Venezuelas kütust ostmast.

⁶⁸ Vt Venezuelat käsitleva määruse I lisa kanne 5.

⁶⁹ Venezuelat käsitleva määruse artikkel 5.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb humanitaarabi andmiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks, vt ka küsimus 2.

10. Kas humanitaarabi korraldajad võivad aidata COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimestel ümber asuda teistesse kohtadesse Venezuelas või väljaspool riiki?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimeste ümberasumiseni viivas ahelas, vt küsimus 1. Selle kohta, kuidas tagada, et rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta loetellu kantud isikutele kättesaadavaks COVID-19 pandeemiast mõjutatud inimeste ümberasumiseni viivas protsessis, vt ka küsimus 2.

11. Kas humanitaarabi korraldajad võivad rahastada COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks vajalike ajutiste haiglate, sanitaartingimuste või ajutise taristu ehitamist või selles osaleda?

Jah.

Erijuhul, kus loetellu kantud isik osaleb ehitamises ja/või saab sellest majanduslikku kasu, vt küsimus 1. Näiteks võib see olla nii, kui loetellu kantud isik võtab ajutisele taristule juurdepääsu eest tasu või kui ta säilitab pärast COVID-19 pandeemiast tingitud kriisi lõppu taristu omandiõiguse.

12. Kas humanitaarabi korraldajad võivad anda humanitaarabi, kui ainus võimalus on anda abi loetellu kantud isikute kaudu?

Humanitaarabi korraldajad peavad alati otsima lahendusi, millega ei rikuta ELi sanktsioone. Seega on humanitaarabi korraldajad kohustatud andma humanitaarabi sellise tegevuse ja selliste isikute kaudu, mis või kes ei ole piiratud Venezuelat käsitleva määruse kohaselt. Juhul kui muid võimalusi ei ole, ei tohiks vastavalt rahvusvahelisele humanitaarõigusele ELi sanktsioonidega humanitaarabi andmist takistada. See on kõnealuse sanktsioonirežiimi puhul siiski väga ebatõenäoline, võttes arvesse Venezuelat käsitleva määrusega ette nähtud piiravate meetmete sihipärasust ning loeteludesse tehtud kannete laadi ja piiratud arvu.

13. Kas humanitaarabi korraldajad peaksid kontrollima lõplikke humanitaarabi saajaid?

Ei. Rahvusvahelise humanitaarõiguse, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 214 lõike 2 ning inimlikkuse, erapooletuse, sõltumatuse ja neutraalsuse humanitaarõiguse põhimõtete kohaselt tuleb humanitaarabi anda ilma diskrimineerimiseta. Humanitaarabi korraldajad peavad nende põhimõtete alusel tegema kindlaks, et tegemist on abivajajaga. Kui see on kindlaks tehtud, ei ole lõplike abisaajate kontrollimine vajalik.

IV. MUUD ÕIGUSAKTID

14. USA sanktsioonidega Venezuela suhtes on keelatud mitmed ELi poolt lubatud toimingud. Kas liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvad humanitaarabi korraldajad peaksid järgima kõnealuseid välisriigi sanktsioone?

Ei. Liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluv humanitaarabi korraldaja ei pea kinni pidama kolmandate riikide autonoomsetest sanktsioonide kordadest.

TÕESTATUD KOOPIA
Peasekretäri nimel

Martine DEPREZ
Direktor
Otsustusprotsess ja kollegiaalsus
EUROOPA KOMISJON